

Tilburg University

Beroepsprofiel leraar NT2

Kerkhoff, A.; Kroon, S.

Publication date:
1997

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Kerkhoff, A., & Kroon, S. (1997). *Beroepsprofiel leraar NT2*. IVA.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Beroepsprofiel leraar NT2

Tilburg, september 1997

Anne Kerkhoff
Sjaak Kroon

IVA Tilburg
Katholieke Universiteit Brabant

Opdrachtgever: Het onderzoek dat aan de basis ligt van deze publicatie werd uitgevoerd in opdracht van de Projectgroep NT2.

Uitgever: IVA Tilburg
Warandelaan 2, Postbus 90153, 5000 LE Tilburg
Telefoonnummer: 013 - 4662443, telefax: 013 - 4662959

Tekstverwerking: Hélène van Diemen
Bea van Wijk

Drukwerk: Van Spaendonck Drukkerij B.V., Tilburg

© 1997 IVA/KUB, Tilburg

ISBN 90-6835-311-X

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of worden openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het IVA, instituut voor sociaal-wetenschappelijk beleidsonderzoek en advies, Tilburg. Het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning bij artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Beroepsprofiel leraar NT2

Voorwoord

De kern van deze brochure wordt gevormd door beroepsprofielen voor leraren Nederlands als tweede taal (NT2) in de sectoren van respectievelijk het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en van het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie. Met de publicatie van deze profielen komt een (voorlopig) einde aan een ontwikkeltraject dat begin 1993 startte met een verzoek van de Projectgroep NT2 aan het Werkverband Taal en Minderheden van de Faculteit der Letteren van de Katholieke Universiteit Brabant 'een beroeps- en opleidingsprofiel voor de opleiding tot leraar NT2' te formuleren.

De in overleg met de Projectgroep NT2 bereikte operationalisering van de verstrekte opdracht leidde tot de samenstelling van een *Beroeps- en opleidingsprofiel voor de opleiding tot 'leraar Nederlands als tweede taal' en 'coördinator taalbeleid'* (Kerkhoff en Kroon 1994). Het gaat hierbij om een profiel dat het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie bestrijkt en dat betrekking heeft op drie domeinen: specifiek NT2-onderwijs, geïntegreerd NT2-onderwijs en coördinatie van taalbeleid op schoolniveau. Strategisch-praktische overwegingen hebben ertoe geleid dat de officiële publicatie van de profielen door de Projectgroep NT2 zich beperkte tot een *Beroeps- en opleidingsprofiel leraar NT2* (Kerkhoff en Kroon 1995). Dat het daarbij nadrukkelijk niet de bedoeling was af te dingen op het belang van de 'coördinator taalbeleid' kan worden afgeleid uit het feit dat in 1995 de ontwikkeling werd gestart van een 'profiel schets' van de taken en werkzaamheden van een 'coördinator taalbeleid voortgezet onderwijs'. Resultaten van dit ontwikkelproject zijn te vinden in Van der Erve (1997a en b).

In zijn 'Ten geleide' bij het *Beroeps- en opleidingsprofiel leraar NT2* merkt Dr. F. Teunissen, voorzitter van de Projectgroep NT2, op dat de profielen tot stand zijn gekomen op basis van literatuurstudie en praktijkanalyse en derhalve nog

gevalideerd moeten worden tegen de concrete eisen van de praktijk (Teunissen 1995). Eind 1995 heeft de Projectgroep NT2 het initiatief genomen tot een dergelijke 'veldgerichte validering', uit te voeren door het Werkverband Taal en Minderheden van de Katholieke Universiteit Brabant en het IVA Tilburg. Deze validering diende volgens de Projectgroep NT2 uitsluitend betrekking te hebben op de beroepsprofielen van 'leraren specifiek NT2-onderwijs'. Die keus werd mede ingegeven door de ervaringen die in het schooljaar 1994-1995 werden opgedaan met de opleiding van specifieke NT2-docenten in de 'Proefscholing leraar NT2-BVE' en de daarop in 1995-1996 volgende duale post-HBO-opleidingen voor 'leraren specifiek NT2-onderwijs'. Ten aanzien van de in Kerkhoff en Kroon (1995) eveneens geformuleerde beroepsprofielen voor 'leraren geïntegreerd NT2-onderwijs' voor de verschillende onderwijssectoren werd vastgesteld dat de opleiding hiertoe integraal deel zou moeten uitmaken van de initiële leraaropleiding dan wel plaats zou moeten vinden in de sfeer van de nascholing (zie ook Hajer en Meestringa 1995 en Van Helvert en Kroon 1996).

De validering van de beroepsprofielen heeft plaatsgevonden in twee rondes. In een eerste ronde zijn schrijvers/samenstellers van recente handboeken voor de opleiding van NT2-leraren geïnterviewd over de profielen. Mede op basis van de uitkomsten van deze interviews heeft een tweede, uitgebreidere bevraging plaatsgevonden. Deze tweede ronde bestond uit een drietal elektronische vergadersessies waaraan is deelgenomen door 38 velddeskundigen uit de onderscheiden onderwijssectoren. Van deze validering wordt verslag gedaan in Aarssen e.a. (1997). De uitkomsten ervan zijn verwerkt in de hier gepresenteerde beroepsprofielen. Dit betekent overigens niet dat deze profielen vergeleken met de eerder, in 1995, als 'vrucht van bureauwerk' gepubliceerde versie fundamentele wijzigingen hebben ondergaan. De opzet en indeling van de profielen is weliswaar gewijzigd maar de meeste erin opgenomen activiteiten hebben de proef van de veldgerichte validering doorstaan.

De gevalideerde profielen zijn te vinden in deel 2 van deze brochure. Deel 1 bevat een verantwoording van de gevolgde werkwijze bij de samenstelling en validering van de profielen.

Aan de vervaardiging van de beroepsprofielen leraar NT2 is medewerking verleend door een groot aantal collega's. We bedanken Maaïke Hajer (Vakgroep NT2, Hogeschool Utrecht), Anne Vermeer (Werkverband Taal en Minderheden, Katholieke Universiteit Brabant) en Daniëlle Boon (Uitgeverij Malmberg, 's-Hertogenbosch) voor hun bijdrage aan de samenstelling van de oerversie van de

profielen, Jeroen Aarssen (Werkverband Taal en Minderheden, Katholieke Universiteit Brabant), Frank Bongers (Vakgroep Beleids- en Organiseringswetenschappen, Katholieke Universiteit Brabant), Igor Mayer (IVA Tilburg) en Guust Meijers (Talentcentrum, Katholieke Universiteit Brabant) voor hun bijdrage aan de uitvoering van het valideringsonderzoek, Jeanne Kurvers (Werkverband Taal en Minderheden, Katholieke Universiteit Brabant) voor haar bijdrage aan de bijgestelde profielen, Jan Hulstijn (Vakgroep NT2, Vrije Universiteit Amsterdam), Monique van de Laarschot (Vakgroep NT2, Hogeschool van Utrecht) en Anne Vermeer voor hun medewerking aan de valideringsinterviews en, tot slot, de NT2-velddeskundigen voor hun deelname aan de elektronische vergadersessies.

Tilburg, september 1997

Anne Kerkhoff en Sjaak Kroon

Inhoud

Deel 1

De ontwikkeling van beroepsprofielen leraar NT2	1
Beroepsprofielen en onderwijskwaliteit	3
Functies van het beroepsprofiel leraar NT2	4
Opzet van het beroepsprofiel leraar NT2	7
Validering van het beroepsprofiel leraar NT2	9
Opzet en uitvoering van het valideringsonderzoek	10
Interviews	11
Elektronische vergaderingen	14
Leeswijzer bij de gevalideerde beroepsprofielen	19
Geraadpleegde literatuur	23

Deel 2

Beroepsprofielen leraar NT2	27
Beroepsprofiel 'leraar NT2 in het basisonderwijs'	29
Beroepsprofiel 'leraar NT2 in het voortgezet onderwijs'	39
Beroepsprofiel 'leraar NT2 in het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie'	51

Nawoord	63
--------------------------	----

Deel 1

De ontwikkeling van beroepsprofielen leraar NT2

De ontwikkeling van beroepsprofielen leraar NT2

Beroepsprofielen en onderwijskwaliteit

De in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen door de Ontwikkelgroep Startbekwaamheden (1995) vervaardigde nota *Startbekwaamheden leraar primair onderwijs* geeft een schets van de context waarin ook de ontwikkeling van beroepsprofielen voor onderwijsgeevenden gezien moet worden. Veranderingen in de samenleving hebben

"een flinke weerslag (...) op de aard van het beroep van leraar. In de nota 'Vitaal leraarschap' staat daarover o.a.: "De maatschappij verandert voortdurend, stelt andere eisen aan het onderwijs en verwacht dat het onderwijs een antwoord heeft op maatschappelijke verschijnselen: toenemende multi-culturele samenstelling van de bevolking, stijgend kennisniveau, trend van individualisering en het losser worden van maatschappelijke verbanden en relaties. In de visie van het kabinet is derhalve een "regelmatige herijking en bijstelling noodzakelijk" (p. 13) van de beroepsuitoefening van leraren." (Ontwikkelgroep Startbekwaamheden 1995:3)

De ontwikkeling van beroepsprofielen is één van de middelen die overheid, besturen en beroepsgroep ten dienste staan om greep kunnen te krijgen op de consequenties van de aangeduide veranderingen voor het leraarschap. Met name waar het de overheid betreft lijkt daarbij de formulering en controle van kwaliteitsnormen voor de beroepsuitoefening een belangrijk onderliggend motief te zijn (Stuurgroep Beroepskwaliteit Leraarschap 1997).

In de literatuur beschikbare omschrijvingen van wat een beroepsprofiel is, ontlopen elkaar niet veel. We noemen er enkele.

In de inleiding bij hun beroepsprofiel voor leraren lichamelijke opvoeding omschrijven Van der Gugten en Loopstra (1997) een beroepsprofiel als

"een beschrijving van kenmerken waaraan een beroepsbeoefenaar moet voldoen om zijn beroep te kunnen uitoefenen. Deze kenmerken worden omschreven in kennis en inzichten, vaardigheden en attitudes." (Van der Gugten en Loopstra 1997:7)

Beroep in beweging (1995:12) omschrijft het beroepsprofiel van de leraar primair onderwijs als "een geordende beschrijving van groepen kenmerken van die leraar" die "tijdgebonden" is en vooruitblijkt "naar kenmerken die in de nabije toekomst gevraagd gaan worden omdat het onderwijs zich ontwikkelt". Het *Beroepsprofiel leraar secundair onderwijs op pc rk en interconfessionale scholen* (1996) ten slotte behelst, blijkens de ondertitel van deze publicatie, een "beschrijving van huidige en zich aftekenende taken van de leraar in vo en bve".

Eensgezindheid van opvatting bestaat er ook ten aanzien van een aantal andere aspecten van het beroepsprofiel. Op de eerste plaats wordt vastgesteld dat beroepsprofielen gezien moeten worden als "ideaal-typische omschrijvingen van het leraarschap" (Van der Gugten en Loopstra 1997:7) waarin gestreefd is "naar het maximum (...) in de beschrijving van kenmerken van de beroepsuitoefening" (*Beroep in beweging* 1995:9) en waarin vooral ook "een streefrichting voor de ontwikkeling van het beroep" (*Beroepsprofiel leraar secundair onderwijs op pc rk en interconfessionele scholen* 1996:5) zichtbaar wordt gemaakt. Een en ander brengt met zich mee dat er "waarschijnlijk nauwelijks leraren bestaan die alle facetten van hun beroep volledig beheersen" (Van der Gugten en Loopstra 1997:7). Verder wordt aangetekend dat de omschreven kenmerken een normatief en tijdgebonden karakter hebben en daarom op gezette tijden dienen te worden bijgesteld, dat het beroepsprofiel een functie heeft in de herkenbaarheid en maatschappelijke profilering van het beroep en als kwaliteitsnorm en dat het een rol moet spelen in de opleiding voor het beroep.

Funcities van het beroepsprofiel leraar NT2

Uit het bovenstaande is af te leiden dat het bij de formulering van een beroepsprofiel van belang is voor ogen te houden wat de beoogde functies van dat profiel zijn. De belangrijkste functie die de Projectgroep NT2 voor ogen had toen ze de opdracht gaf tot het ontwikkelen van een beroepsprofiel leraar NT2, was die van *legitimering*. Het profiel moest dienen als

"inhoudelijk basisdocument (...) voor een opleiding tot leraar NT2 in de drie onderwijssectoren: primair onderwijs, voortgezet onderwijs en de beroeps- en volwasseneneducatie." (Teunissen 1995:v)

Het opsommen van de taken en activiteiten die door een leraar NT2 uitgevoerd worden, is een manier om te laten zien dat het vak van NT2 in de praktijk van het onderwijs bestaat. De ontwikkeling van het beroepsprofiel leraar NT2 past als zodanig in een reeks van activiteiten die de Projectgroep NT2 heeft geïnitieerd ten behoeve van de legitimering - en uiteindelijk de professionalisering - van het vak Nederlands als tweede taal. Zo zijn er naast het beroepsprofiel inmiddels ook NT2-handboeken voor de verschillende onderwijssectoren (Appel, Kuiken en Vermeer 1995, Van de Laarschot 1997 en Hulstijn e.a. 1995), een duale post-HBO-opleiding leraar NT2 en tal van nascholingscursussen en andere activiteiten die bijdragen tot legitimering van het vakgebied.

Die legitimering van het vakgebied Nederlands als tweede taal heeft de wetgever overigens nog niet doen besluiten een afzonderlijke bevoegdheid te vereisen voor het verzorgen van onderwijs in dat vak. Nog steeds is elke onderwijsgevende die bevoegd is om onderwijs te verzorgen, óók bevoegd tot het verzorgen van onderwijs Nederlands als tweede taal. De in 1995 op initiatief van de Projectgroep NT2 gestarte duale post-HBO-opleidingen leraar NT2 voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs en de volwasseneneducatie kunnen dan ook niet beschouwd worden als reguliere 'initiële' lerarenopleidingen. Het zijn post-initiële opleidingen waarin reeds bevoegde leraren zich kunnen bekwamen in een voor hen nieuw vakgebied, Nederlands als tweede taal. Deelnemers die deze opleiding met goed gevolg afsluiten ontvangen als regel een certificaat van deelname aan een 'bekwaamheidsopleiding' waaraan geen wettelijk gewaarborgd civiel effect kan worden ontleend.

Bij de ontwikkeling van het beroepsprofiel leraar NT2 is gekozen voor een opzet die aansluit bij de stand van zaken met betrekking tot de wettelijke erkenning van het vakgebied NT2. Aan de basis van het beroepsprofiel leraar NT2 liggen de beschikbare 'algemene' beroepsprofielen voor leraren in de verschillende onderwijssectoren. Het beroepsprofiel van de leraar NT2 beoogt alleen een beschrijving te zijn van die taken die *specifiek* zijn voor een leraar die in een van de onderscheiden onderwijssectoren lessen Nederlands als tweede taal verzorgt. Dat betekent dat alle taken van NT2-leraren die overeenkomen met de reguliere taken van onderwijsgevend in een bepaalde onderwijssector, *niet* in het beroepsprofiel leraar NT2 zijn opgenomen.

Ter bepaling van de gedachten verwijzen we met betrekking tot de aard van deze reguliere taken behalve naar de beschikbare algemene beroepsprofielen voor het primair en secundair onderwijs met 40 respectievelijk 59 verschillende taakprofielen, naar Jansma, Wubbels en Koster (1997:4) die, in het kader van hun ontwerp van een beroepsstandaard voor leraren, het leraarschap typeren als

"een professioneel pedagogisch-didactisch beroep waarvan de essentie ligt bij de vormgeving, de uitvoering en de begeleiding van het onderwijsleerproces"

en vervolgens in het geheel van de beroepsuitoefening van de leraar vier samenhangende en in elkaar overgaande taakgebieden onderscheiden, te weten (1) algemeen professioneel en pedagogisch handelen, (2) handelen in het onderwijsleerproces, (3) handelen in collegiale samenwerking en als deelnemer aan de organisatie en in de beroepsgroep en (4) handelen ten aanzien van de eigen ontwikkeling en van onderwijsverbetering en schoolontwikkeling. Ten aanzien van deze vier taakgebieden formuleren zij vervolgens 17 verschillende concrete activiteiten.

Het beroepsprofiel leraar NT2 is met andere woorden een beschrijving van de additionele taken waarvoor leraren komen te staan wanneer zij NT2-onderwijs gaan verzorgen voor allochtone leerlingen. Zoals in elk beroepsprofiel, gaat het daarbij om een ideaal-typische leraar NT2. Er zal in de praktijk nauwelijks een leraar bestaan die alle taken en activiteiten in het beroepsprofiel voor zijn rekening neemt. Dat maakt het profiel overigens niet minder zinvol. Wat dat betreft is voor het beroepsprofiel leraar NT2 onverkort van toepassing wat de samenstellers van het *Beroepsprofiel leraar primair onderwijs* in het voorwoord van hun uitgave zeggen:

"Met een beroepsprofiel weet je als leraar waar je voor staat. Je kunt overheidsbeleid eraan toetsen en eventueel tot actie overgaan. Je kunt duidelijk maken waar lerarenopleidingen aan moeten werken. Je kunt veel gericht nascholing en ondersteuning 'kopen'. Je kunt binnen het team de taken beter verdelen. Er ontstaan scherpere mogelijkheden om je te specialiseren. (...) Je kunt met elkaar als team meer trefzeker schoolbeleid ontwikkelen voor de komende jaren. Je kunt ouders duidelijk maken waar je verantwoordelijkheden liggen én waar je grenzen trekt."
(*Beroep in beweging* 1995:7)

Een beroepsprofiel is per definitie *abstract*. Het profiel kan en mag gebruikers niet in een bepaald keurslijf dwingen. Concreet betekent dat bijvoorbeeld dat het beroepsprofiel geen specifieke methode of werkwijze mag opleggen aan leraren

NT2 of aan hun opleiders. Het is de verantwoordelijkheid van leraren en van opleiders en begeleiders om de concrete invulling van de opgesomde activiteiten up-to-date te houden. Er zullen immers steeds nieuwe vakinhoudelijke en didactische inzichten en nieuwe instrumenten en methoden worden ontwikkeld. De eigen verantwoordelijkheid van leraren NT2 om zich op de hoogte te blijven houden van nieuwe ontwikkelingen in het veld, zoals multimedia, COO, taakgericht onderwijs (Van Avermaet en Van den Branden 1996), en daaruit verantwoorde conclusies te trekken voor de eigen praktijk, komt in het beroepsprofiel nadrukkelijk aan de orde. De keuzes die daarbij uiteindelijk gemaakt worden, horen echter niet in het beroepsprofiel thuis.

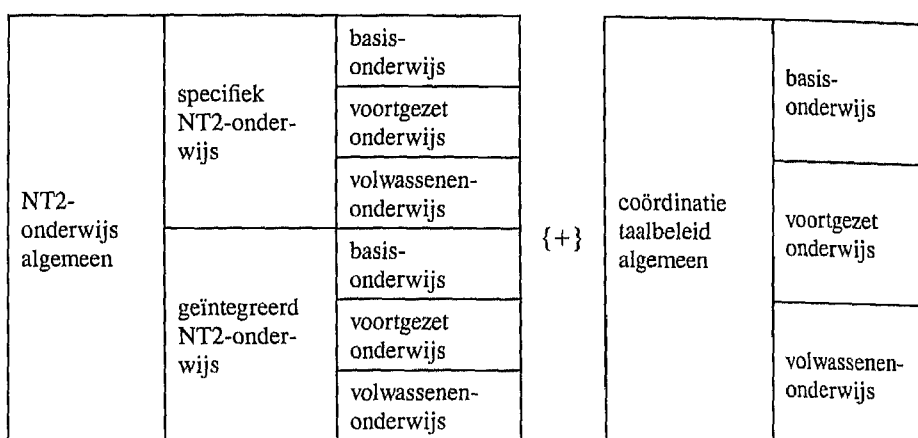
Tot slot moet worden vastgesteld dat het profiel niet gelijkgesteld mag worden aan de doelstellingen van een opleiding voor NT2-leraren. Uiteraard kan het beroepsprofiel wel een rol spelen bij de formulering van die eindtermen. Dat is in de praktijk ook gebeurd bij de inrichting van de post-HBO-opleiding leraar NT2. Het beroepsprofiel is evenmin een beschrijving van de vereiste 'startbekwaamheden' van een beginnende NT2-leraar. Het stelt immers heel veel eisen waaraan beginnende - en zelfs ervaren - docenten zeker niet in alle gevallen kunnen en hoeven te voldoen. Bij het formuleren van startbekwaamheden zou het beroepsprofiel overigens wel een rol kunnen spelen.

Opzet van het beroepsprofiel leraar NT2

Het belangrijkste verschil tussen het hier gepresenteerde beroepsprofiel leraar NT2 en de in Kerkhoff en Kroon (1995) gepubliceerde versie van dat profiel betreft de opzet en indeling ervan. De aangebrachte wijzigingen hebben enerzijds te maken met de uitkomsten van de veldgerichte validering en anderzijds met de gewijzigde positie en functie van de profielen en de context waarin zij functioneren.

Het uitgangspunt van het ontwikkeltraject dat leidde tot de publicatie van Kerkhoff en Kroon (1995), was het formuleren van een beroepsprofiel en een opleidingsprofiel voor functionarissen die zich in het onderwijs op enigerlei wijze bezighouden met het onderwerp Nederlands als tweede taal. Het beroepsprofiel werd daarbij in essentie geacht te bestaan uit een volgens welbepaalde categorieën geordende opsomming van concrete activiteiten die zich in de dagelijkse schoolpraktijk op het gebied van NT2 voordoen. Op basis van de uiteenlopende aard van deze activiteiten werd in het beroepsprofiel een onderscheid aangebracht tussen de zogenoemde 'leraar NT2' en de zogenoemde 'coördinator taalbeleid'.

Ten aanzien van de 'leraar NT2' werd vervolgens een onderscheid gemaakt tussen leraren die specifiek NT2-onderwijs geven en leraren die in het kader van hun eigen vak op geïntegreerde wijze aandacht besteden aan NT2. Bij deze indeling werd vervolgens aangetekend dat de 'leraar NT2' in beide hoedanigheden in de praktijk vaak ook coördinerende taken heeft ten aanzien van aspecten van taalbeleid op schoolniveau. In dit in de dagelijkse schoolpraktijk soms moeilijk te scheiden geheel van taken en activiteiten werd ten behoeve van de formulering van beroepsprofielen op analytisch niveau een onderscheid aangebracht zoals gevisualiseerd in onderstaande afbeelding.

In dit model heeft het beroepsprofiel een stapsgewijs gedifferentieerde opzet. Het eerste blok bevat een aanduiding van de domeinen die samen het beroepsprofiel van de 'leraar NT2' constitueren. Dit blok vertoont, van links naar rechts, een toenemende mate van specificiteit.

De basis wordt gevormd door een beschrijving van de activiteiten die moeten worden uitgevoerd door alle onderwijsgevenden, onafhankelijk van onderwijssector of gegeven schoolvak of vormingsgebied, die lesgeven in een multi-etnische, multiculturele en meertalige samenleving en die daarbij in hun lessen te maken krijgen met leerlingen of cursisten met een niet-Nederlandse etnische, culturele en/of talige achtergrond.

Deze in zeer algemene termen beschreven activiteiten worden vervolgens in twee richtingen uitgewerkt. Op de eerste plaats worden de taken omschreven van leraren die 'specifieke NT2-lessen' verzorgen, dat wil zeggen van leraren die afzonderlijke lessen Nederlands als tweede taal verzorgen voor leerlingen voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, zulks op zodanige wijze dat bedoelde

leerlingen of cursisten in staat worden gesteld met vrucht deel te nemen aan het reguliere curriculum. Daarnaast worden de taken omschreven van leraren die 'geïntegreerd NT2-onderwijs' verzorgen, dat wil zeggen van leraren die lesgeven aan multi-etnisch, multicultureel en meertalig samengestelde klassen of groepen en die daarbij in het kader van hun eigen vak of vormingsgebied aandacht besteden aan leerlingen of cursisten voor wie het Nederlands niet de moedertaal is, zulks op zodanige wijze dat door de klas of groep als geheel en door genoemde individuele leerlingen of cursisten afzonderlijk met vrucht aan het onderwijs kan worden deelgenomen.

De algemene profielen van de 'leraar specifiek NT2-onderwijs' en de 'leraar geïntegreerd NT2-onderwijs' worden vervolgens uitgebreid met een beschrijving van de NT2-activiteiten die kenmerkend zijn voor respectievelijk de sectoren van het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en van het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie.

Het tweede blok in het model betreft de domeinen waarin de 'coördinator taalbeleid' actief is. Ook hier is sprake van een van links naar rechts toenemende mate van specificiteit. Het plusteken tussen accolades tussen beide blokken geeft aan dat het eerste beroepsprofiel facultatief uitbreidbaar is met het tweede, dat wil zeggen dat de 'coördinator taalbeleid' wordt opgevat als 'leraar NT2' met, al dan niet additioneel, speciale taken en verantwoordelijkheden buiten het eigenlijke onderwijsleerproces (op meso- en macro-niveau).

Zoals eerder aangegeven blijft het taakgebied van de 'coördinator taalbeleid' in Kerkhoff en Kroon (1995) buiten beschouwing (zie echter Van der Erve 1997a en b). Het beroepsprofiel leraar NT2 beperkt zich daar derhalve tot een opsomming van die activiteiten die onlosmakelijk zijn verbonden met het verzorgen van geïntegreerd dan wel specifiek NT2-onderwijs waarbij het laatste de nadruk krijgt.

Validering van het beroepsprofiel leraar NT2

In het schooljaar 1994-1995 is met de uitvoering van de Proefscholing leraar NT2-BVE een begin gemaakt met de opleiding van 'specifieke' NT2-leraren (Timmermans 1995). Met ingang van het schooljaar 1995-1996 is daarna de eerste 'reguliere' post-HBO-opleiding leraar NT2 in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie gestart

(Zandbergen 1996). De in Kerkhoff en Kroon (1995) geformuleerde beroepsprofielen dienden daarbij als uitgangspunt.

Deze eerste versie van het beroepsprofiel leraar NT2 is aan het bureau tot stand gekomen op basis van literatuurstudie en praktijkanalyse. Van meet af aan is in dit verband door de auteurs en de Projectgroep NT2 gesteld dat het hier per definitie niet om een eindproduct ging maar om een gemotiveerd voorstel dat gevalideerd diende te worden tegen de concrete eisen van de praktijk. Met name gezien het duale karakter van de gestarte opleidingen voor NT2-leraren werd een grondige toetsing van de profielen aan de onderwijspraktijk onontbeerlijk geacht. Een duale opleiding vereist immers een optimale aansluiting tussen de beroepspraktijk van de op te leiden leraren - de 'praktijkcomponent' van de duale opleiding - en de inhoud en werkvormen van de 'theoriecomponent' van de opleiding.

Eind 1995 heeft de Projectgroep NT2 het initiatief genomen tot een 'veldgerichte validering' van de profielen. Deze validering diende uitsluitend betrekking te hebben op de beroepsprofielen van 'leraren specifiek NT2-onderwijs' in het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie. Die keus werd mede ingegeven door de ervaringen die vanaf het schooljaar 1994-1995 werden opgedaan met de opleiding van specifieke NT2-docenten in de Proefscholing leraar NT2-BVE en de daarop volgende duale post-HBO-opleidingen leraar NT2.

Op de achtergronden, de uitvoering en de resultaten van de validering van de beroepsprofielen wordt in het volgende slechts summier ingegaan. Een uitvoerige rapportage wordt geboden in Aarssen e.a. (1997). De resultaten van de validering hebben uiteindelijk geleid tot een nieuwe, bijgestelde versie van de beroepsprofielen voor leraren specifiek NT2 in de sectoren van het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en van het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie. Deze herziene profielen zijn opgenomen in deel 2 van deze uitgave.

Opzet en uitvoering van het valideringsonderzoek

De 'veldgerichte validering' van het beroepsprofiel leraar NT2 houdt in dat wordt onderzocht of en in hoeverre dit profiel valide is in de onderwijspraktijk waar het betrekking op heeft. Dat wil in dit geval zeggen, dat het in de ogen van praktijkdeskundigen een adequate en geldige weergave is van die praktijk (Hutjes en Van Buuren 1992). Een dergelijke omschrijving van 'veldgerichte validering' impliceert dat er sprake is van een kwalitatieve benadering die niet leidt tot

objectieve en in statistische zin generaliseerbare uitkomsten. Wat wordt nagestreefd is een intersubjectief oordeel van en voor 'de gemeenschap van begrijpende gebruikers' (Sturm 1990), concreet: leraren, coördinatoren, directieleden, lerarenopleiders, nascholers, onderwijsbegeleiders, leerplanontwikkelaars, methoden- en handboekenschrijvers, beleidsmedewerkers en onderzoekers die actief zijn op het gebied van NT2.

Het valideringsonderzoek bestond uit twee rondes. In de eerste ronde zijn de schrijvers/samenstellers van recente, mede op instigatie en met steun van de Projectgroep NT2 tot stand gekomen handboeken NT2 gevraagd naar hun reacties op het profiel. De hiertoe uitgevoerde interviews vonden plaats in november 1996. Geïnterviewd werden Anne Vermeer (een van de redacteurs van het NT2-handboek voor het basisonderwijs: Appel, Kuiken en Vermeer 1995; zie ook Appel en Vermeer 1994), Monique van de Laarschot (auteur van het NT2-handboek voor het voortgezet onderwijs: Van de Laarschot 1997; een handboek voor NT2 in de eerste opvang is in voorbereiding) en Jan Hulstijn (een van de auteurs van het NT2-handboek voor de volwassenen-educatie: Hulstijn e.a. 1995).

De uitkomsten van de interviews waren sturend voor de tweede valideringsronde. Deze bestond uit drie elektronische vergaderingen (een voor elk onderwijsniveau) die plaatsvonden in februari en maart 1997 en waaraan werd deelgenomen door 38 velddeskundigen met een breed scala aan praktische achtergronden op het gebied van NT2 (leraren, coördinatoren, opleiders, nascholers, onderwijsbegeleiders, directieleden, beleidsmedewerkers). Ook zij werden bevestigd over het over het bestaande profiel.

Interviews

De bevestigde NT2-deskundigen richten zich in hun handboeken op "de kern van de NT2-didactiek (...), datgene wat NT2-docenten moeten weten" (Hulstijn e.a. 1996:9), reiken hulpmiddelen aan "om de didactiek van het onderwijs Nederlands als tweede taal in de vingers te krijgen" (Appel, Kuiken en Vermeer 1996:7) en bieden "veel praktische suggesties voor het lesgeven in meertalige onderwijssituaties" en "een leidraad voor alle docenten die met meertalige klassen werken" (Van de Laarschot 1997:achterflap). Mede op grond daarvan worden zij geacht zicht te hebben op de praktijk van het NT2-onderwijs en het beroepsprofiel van NT2-leraren.

De vraaggesprekken verliepen niet volgens een vast stramien, maar de respondenten kregen bij wijze van interviewleidraad vooraf wel een lijst met vragen toegestuurd die aan de orde zouden kunnen komen. De gehanteerde leidraad voor de interviews wordt hieronder in verkorte vorm weergegeven.

Interviewleidraad NT2-deskundigen

Algemeen

- 1 Wat is voor u, als handboeksamensteller, opleider, onderzoeker, de rol van een beroepsprofiel NT2?
- 2 Wat is volgens u de relatie tussen een beroepsprofiel en een opleidingsprofiel?
- 3 Wat is volgens u de relatie tussen een beroepsprofiel en startbekwaamheden?

Inhoud van het beroepsprofiel leraar specifiek NT2-onderwijs

- 4 Wat vindt u van de uitwerking van het profiel voor de specifieke NT2-docent:
 - Is de gegeven informatie dekkend? Ontbreken er volgens u dingen?
 - Is de gegeven informatie te ideaal of te theoretisch? Worden er overbodige elementen genoemd?
 - Moet er anders geformuleerd worden?
 - Moet er anders geordend worden? Moeten elementen worden samengenomen of nader uitgesplitst?
 - Wat vindt u van het gebruik van het model van didactische analyse als ordeningsprincipe voor de uit te voeren activiteiten?

Vorm, opzet en indeling van het beroepsprofiel leraar specifiek NT2-onderwijs

- 5 Hoe is volgens u de relatie tussen 'algemene' profielen voor leraren, zoals *Beroep in beweging*, *Beroepsprofiel leraar primair onderwijs*, en het NT2-profiel?

Samenhang tussen NT2-handboek en het beroepsprofiel leraar specifiek NT2-onderwijs

- 6 Hoe is de relatie tussen het beroepsprofiel en het door u samengestelde handboek? Is het beschreven profiel voor de specifieke leraar NT2 in het bo/vo/bve ook het profiel van de gebruiker van het handboek, zoals u die voor ogen hebt? Waar zitten eventuele verschillen?

Een volledig verslag van de interviews is te vinden in Aarssen e.a. (1997). Hier volstaan we met een aanduiding van de met het oog op de herschrijving van de profielen belangrijkste resultaten. Er werd vastgesteld dat het profiel een nuttig werkdocument is dat gebruikt kan worden als checklist om te bepalen uit welke deelaspecten het beroep van leraar NT2 bestaat. Die informatie is vervolgens voor opleiders bruikbaar in de opleiding en nascholing van NT2-leraren en voor schooldirecties in verband met personeelsmanagement en deskundigheidsbevordering. Daarbij werd aangetekend dat het profiel niet dwingend mag zijn in die zin dat 'gewone' NT2-leraren gekwalificeerd zouden moeten zijn om alle in het profiel opgesomde activiteiten te kunnen uitvoeren. Daarnaast was er natuurlijk een reeks meer specifieke opmerkingen. Die betroffen de onvolledigheid van het beroepsprofiel - met name ten aanzien van NT2-activiteiten in de eerste opvang -, het abstracte, stilistisch soms weinig toegankelijke, nu eens te algemene en te weinig concrete, dan weer te gedetailleerde karakter van de opgenomen activiteiten, en de constatering dat het hier wel een erg ideaal-typische en hoog gegrepen taxonomie betrof.

Met het oog op de elektronische vergaderingen in de tweede valideringsronde zijn met name vier door de geïnterviewde NT2-deskundigen genoemde punten van belang. Het betreft drie punten waarop het profiel aanvulling zou behoeven en één punt dat met de opbouw van het profiel te maken heeft.

Drie volgens één of meer van de geraadpleegde deskundigen in het profiel onvoldoende belichte activiteiten die wellicht wel tot de specifieke taken van een docent NT2 behoren zijn:

- 1 het verzorgen van remedial teaching voor NT2-leerlingen met specifieke leerproblemen in orthopedagogische zin;
- 2 het verzorgen van alfabetiseringsonderwijs in het Nederlands als tweede taal voor leerlingen die analfabeet zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift;
- 3 het coördineren van taalbeleid in brede zin.

Wat de opbouw van het profiel betreft werd gewezen op een inconsistentie waar het gaat om de activiteiten "met betrekking tot evaluatie en professionalisering van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen" (Kerckhoff en Kroon 1995:10). Hieronder vallen het "beschrijven en analyseren van (taal)didactisch, (taal)onderwijskundig en pedagogisch handelen" en het "bijhouden en vergroten van kennis en vaardigheden op het terrein van NT2". Deze activiteiten zijn alleen opgenomen in het algemene deel van het profiel van de leraar specifiek NT2-onderwijs en kerens, anders dan de overige reeksen activiteiten op dit niveau, niet terug in de drie profielen die een verbijzondering zijn van het algemene profiel voor het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie. In dit verband werd ook gewezen op het weinig heldere en functionele onderscheid tussen de drie onderscheiden niveaus van specificiteit van de profielen en werd ervoor gepleit te volstaan met de formulering van drie profielen, één voor elk van de onderscheiden onderwijssectoren.

Elektronische vergaderingen

De tweede valideringsronde bestond uit een drietal zogenaamde 'elektronische' vergaderingen. Hierbij werd gebruik gemaakt van een *electronic meeting room* (EMR). Een EMR is een "IT-omgeving, gericht op de ondersteuning van vergaderingen. De omgeving bevat computer hardware en -software, audio- en videotecnologie, methoden en procedures" (Bemelmans e.a. 1996). Sinds eind 1995 beschikt de Katholieke Universiteit Brabant over een EMR. Concreet: een ruimte met daarin een reeks onderling verbonden computers die zodanig centraal worden aangestuurd dat de door deelnemers aan de vergadering ingevoerde 'data' in ruwe of statistisch gemanipuleerde vorm voor alle deelnemers op een groot scherm zichtbaar kunnen worden gemaakt. Het gebruikte EMR-pakket is *Group-System for Windows*.

De EMR kan in principe onafhankelijk van tijd en plaats worden ingezet om allerlei groepsprocessen te ondersteunen, zoals brainstormen, het uitwerken en beoordelen van alternatieven en stemmen. De gebruikte EMR is een voorbeeld van een 'zelfde tijd/zelfde plaats'-toepassing. Twee belangrijke voordelen van een EMR zijn parallelle invoer en anonimiteit. De deelnemers kunnen tijdens een vergadering gelijktijdig ideeën invoeren in het systeem. Hierdoor wordt de spreektijd per deelnemer verruimd. Daarbij kan niet achterhaald worden wie een bepaald idee heeft ingevoerd, wat als voordeel heeft dat ideeën los van de

persoon kunnen worden beoordeeld. De EMR zorgt er ook voor dat dominante en stille deelnemers een meer gelijke bijdrage aan een vergadering kunnen leveren. Overigens is het niet zo dat een EMR de vergadering overneemt. Afhankelijk van de doelstellingen van de bijeenkomst wordt een groot deel van de tijd besteed aan traditionele mondelinge discussies onder leiding van een groepsfacilitator. Naast de groepsfacilitator kent de EMR een technisch facilitator die verantwoordelijk is voor de technische ondersteuning van de EMR (Bongers en Mayer 1997).

Ten behoeve van de selectie van deelnemers aan de elektronische vergaderingen werden op basis van een aantal 'netwerklijsten' van de Projectgroep NT2 personen, scholen en instellingen op het gebied van NT2 benaderd met de vraag of zij bereid waren deel te nemen aan één van de drie vergaderingen. Dit gebeurde in eerste instantie telefonisch. Bij een (in principe) positief antwoord werd schriftelijke informatie toegestuurd over de opzet en bedoeling van de vergadering en een exemplaar van het desbetreffende beroepsprofiel. Er is naar gestreefd minstens de helft van de deelnemers te laten bestaan uit 'echte' NT2-leraren. Daarnaast hebben ook coördinatoren, opleiders, nascholers, onderwijsbegeleiders, directieleden en beleidsmedewerkers aan de vergaderingen deelgenomen.

De opbouw van de drie elektronische vergaderingen die elk een halve dag duurden, was identiek. De eerste vergadering had betrekking op het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie (18.2.1997), de tweede op het basisonderwijs (7.3.1997) en de derde op het voortgezet onderwijs (13.3.1997). Ter illustratie wordt de agenda van een sessie hieronder weergegeven.

Agenda elektronische vergadering beroepsprofiel leraar NT2

- 12:30 Ontvangst: koffie, thee, lunch
- 13:00 Introductie op het onderwerp en uitleg van de methodiek van de EMR
- 13:30 Toelichting op en discussie over structuur en opbouw van het beroepsprofiel
- 13:45 Toelichting op en individuele stemming over remedial teaching, alfabetiseringsonderwijs, coördinatie van taalbeleid en professionalisering
- 14:15 Individuele plenaire stemming over alle activiteiten uit het beroeps- en opleidingsprofiel leraar NT2
- 15:15 Bespreken van het resultaat van de stemming
- 15:45 Pauze
- 16:00 Discussie over en verbetering van 'controversiële' items uit de eerste stemming in subgroepen
- 16:30 Plenaire bespreking van de resultaten van de vier subgroepen
- 17:15 Reflectie op het beroepsprofiel
- 17:25 Nabespreking/rondvraag en schriftelijke evaluatie van de EMR

Globaal bestond elke bijeenkomst uit vier delen. In het eerste deel werd ingegaan op de achtergronden en de ontstaansgeschiedenis van het beroepsprofiel en op de noodzaak het profiel te valideren. Tevens werd de EMR geïntroduceerd. Vervolgens werd er plenair mondeling gediscussieerd over de structuur en opbouw van het beroepsprofiel en over de vier onderwerpen die uit de vraaggesprekken naar voren waren gekomen. Over deze vier onderwerpen werd individueel elektronisch gestemd (ja/nee). Het tweede deel van de vergadering werd gevormd door een individuele elektronische stemming over alle in het beroepsprofiel opgenomen activiteiten waarbij de deelnemers konden aangeven of de activiteiten wel, niet of met een kleine wijziging in het profiel thuishoorden. Het aantal te beoordelen activiteiten lag rond de zestig. De statistisch verwerkte resultaten van deze stemming werden plenair en mondeling besproken met als doel discutabele onderdelen van het beroepsprofiel te achterhalen. Voor het achterhalen van omstreden activiteiten werden twee criteria gebruikt. Het eerste criterium was de standaardafwijking (een statistische maat die aangeeft hoeveel (on-)enigheid er bestaat in de groep: hoe hoger de standaardafwijking hoe groter de onenigheid). Het tweede criterium was de gemiddelde score van een activiteit. Een lage score duidde op de wens de activiteit te schrappen en ook dat was een reden om de activiteit in bespreking te nemen. In het derde deel van de vergadering werden de deelnemers in vier groepen verdeeld. Elke subgroep kreeg een aantal discutabele activiteiten op het scherm en diende die mondeling te bespreken en naar eigen inzicht elektronisch te verbeteren. In het laatste gedeelte werden de geprojecteerde verbeteringen van de vier subgroepen plenair mondeling besproken. De bijeenkomst werd afgesloten met een korte mondelinge nabespreking en elektronische rondvraag over het beroepsprofiel en een schriftelijke vragenlijst over het gebruik van de EMR.

Een volledig verslag van de elektronische vergaderingen is te vinden in Aarssen e.a. (1997). Hier volstaan we met een aanduiding van de met het oog op de herschrijving van het profiel per onderwijssector belangrijkste uitkomsten.

Basisonderwijs

Aan de vergadering over het beroepsprofiel leraar NT2 basisonderwijs werd deelgenomen door 13 velddeskundigen.

De uitslagen van de eerste stemmingsronde met betrekking tot de vier in de interviews naar voren gekomen onderwerpen zijn weergegeven in onderstaande tabel.

	ja	nee	N
remedial teaching	30,77	69,23	13
alfabetiseringsonderwijs	69,23	30,77	13
coördinatie van taalbeleid	38,46	61,54	13
professionalisering	53,85	46,15	13

Uit de tabel blijkt dat het geven van alfabetiseringsonderwijs in het Nederlands als tweede taal volgens de deelnemers wel, remedial teaching en coördinatie van taalbeleid daarentegen niet in het beroepsprofiel leraar NT2 basisonderwijs thuishoren. Ten aanzien van activiteiten met betrekking tot evaluatie en professionalisering van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen is een kleine meerderheid van mening dat deze in het specifieke profiel voor het basisonderwijs thuishoren en niet alleen in het algemene deel van het beroepsprofiel leraar NT2.

In de tweede stemmingsronde werd een oordeel uitgesproken over de 65 activiteiten van het beroepsprofiel leraar NT2 basisonderwijs. De uitslagen van deze stemming zijn als volgt. Op basis van de gemiddelde scores per activiteit kan van 56 activiteiten worden vastgesteld dat ze volgens de deelnemers zonder meer in het profiel thuishoren (ja); bij 8 activiteiten werd een lichte wijziging wenselijk geacht (ja mits) en één activiteit werd weggestemd (nee). Op basis van een combinatie van de gemiddelde scores en de standaarddeviaties per activiteit werd vastgesteld dat over 18 van de 65 activiteiten nadere discussie wenselijk werd geacht. Het gaat hierbij algemeen gesproken om die activiteiten waar door gemiddeld minder dan 8 van de 13 respondenten positief op werd gereageerd. Het totale aantal verbeteringen dat in de discutabele activiteiten werd aangebracht, bedroeg 20. Deze zijn meegenomen in de definitieve formulering van het profiel.

Voortgezet onderwijs

Aan de vergadering over het beroepsprofiel leraar NT2 voortgezet onderwijs werd deelgenomen door 11 velddeskundigen.

De uitslagen van de eerste stemmingsronde met betrekking tot de vier in de interviews naar voren gekomen onderwerpen zijn weergegeven in onderstaande tabel.

	ja	nee	N
remedial teaching	18,18	81,77	11
alfabetiseringsonderwijs	100,00	0,00	11
coördinatie van taalbeleid	27,27	72,73	11
professionalisering	0,00	100,00	11

Uit de tabel blijkt dat het geven van alfabetiseringsonderwijs in het Nederlands als tweede taal wel, maar remedial teaching en coördinatie van taalbeleid volgens de deelnemers niet in het beroepsprofiel leraar NT2 voortgezet onderwijs thuis-horen. Ten aanzien van activiteiten met betrekking tot evaluatie en professionalisering van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen is men unaniem van mening dat deze thuis-horen in het algemene deel van het beroepsprofiel leraar NT2.

In de tweede stemmingsronde werd een oordeel uitgesproken over de 64 activiteiten van het beroepsprofiel leraar NT2 voortgezet onderwijs. De uitslagen van deze stemming zijn als volgt. Op basis van de gemiddelde scores per activiteit kan van 55 activiteiten worden vastgesteld dat ze volgens de deelnemers zonder meer in het profiel thuis-horen (ja); bij 9 activiteiten werd een lichte wijziging wenselijk geacht (ja mits) en er werden geen activiteiten weggestemd. Op basis van een combinatie van de gemiddelde scores en de standaarddeviaties per activiteit werd vastgesteld dat over 21 van de 64 activiteiten nadere discussie wenselijk werd geacht. Het gaat hierbij algemeen gesproken om die activiteiten waar gemiddeld door minder dan 8 van de 11 respondenten positief op werd gereageerd.

Het totale aantal verbeteringen dat in de discutabele activiteiten werd aangebracht, bedroeg 29. Deze zijn meegenomen in de definitieve formulering van het profiel.

Beroepsonderwijs en volwassenen-educatie

Aan de vergadering over het beroepsprofiel leraar NT2 beroepsonderwijs en volwassenen-educatie werd deelgenomen door 14 velddeskundigen.

De uitslagen van de eerste stemmingsronde met betrekking tot drie van de vier in de interviews naar voren gekomen onderwerpen zijn weergegeven in onderstaande tabel. De vraag over de wenselijke positie van 'professionalisering' in het beroepsprofiel is per vergissing niet aan de orde geweest.

	ja	nee	N
remedial teaching	57,14	42,86	14
alfabetiseringsonderwijs	100,00	0,00	14
coördinatie van taalbeleid	35,71	64,29	14

Uit de tabel blijkt dat het geven van alfabetiseringsonderwijs in het Nederlands als tweede taal en remedial teaching (kleine meerderheid) wel, maar coördinatie van taalbeleid volgens de deelnemers niet in het beroepsprofiel leraar NT2 beroepsonderwijs en volwassenen-educatie thuishoren.

In de tweede stemmingsronde werd een oordeel uitgesproken over de 73 activiteiten van het beroepsprofiel leraar NT2 beroepsonderwijs en volwassenen-educatie. De uitslagen van deze stemming zijn als volgt. Op basis van de gemiddelde scores per activiteit kan van 60 activiteiten worden vastgesteld dat ze volgens de deelnemers zonder meer in het profiel thuishoren (ja); bij 12 activiteiten werd een lichte wijziging wenselijk geacht (ja mits) en er werd één activiteit weggestemd. Op basis van een combinatie van de gemiddelde scores en de standaarddeviaties per activiteit werd vastgesteld dat over 24 van de 64 activiteiten nadere discussie wenselijk werd geacht. Het gaat hierbij algemeen gesproken om die activiteiten waar door gemiddeld minder dan 9 van de 11 respondenten positief op werd gereageerd.

Het totale aantal verbeteringen dat in de discutabele activiteiten werd aangebracht bedroeg 41. Deze zijn meegenomen in de definitieve formulering van het profiel.

Evaluatie

Uit de ingevulde vragenlijsten over het gebruik van de EMR blijkt dat de deelnemers tevreden waren over de opzet, organisatie, inhoud en productiviteit van de vergaderingen (Bongers en Mayer 1997).

Leeswijzer bij de gevalideerde beroepsprofielen

De belangrijkste conclusies die getrokken zijn uit het valideringsonderzoek betreffen een wijziging in de structuur van de profielen, de toevoeging van aantal activiteiten en de herformulering van bestaande activiteiten naar aanleiding van detailkritiek betreffende inhoud, formulering en taalgebruik.

Omdat de door de Projectgroep NT2 gegeven valideringsopdracht alleen betrekking had op de beroepsprofielen van leraren die specifiek NT2-onderwijs geven, blijven de profielen van leraren die in het kader van een ander vak volgens de een of andere variant van de *Content Based Approach* (Hajer 1996 en Brinton en Masters 1997) aandacht besteden aan NT2-onderwijs en het profiel van de coördinator taalbeleid hier buiten beschouwing.

Hetzelfde geldt voor NT2-onderwijs in de verschillende vormen van speciaal onderwijs. Deze worden weliswaar in aanzienlijke mate bezocht door allochtone leerlingen maar de problematiek van deze leerlingen is zo specifiek dat niet verondersteld mag worden dat de hier gepresenteerde profielen daarvoor dekkend zijn. De formulering van specifieke profielen voor NT2-leraren in het speciaal onderwijs zou daarvoor noodzakelijk zijn.

De doorgevoerde structuurwijziging heeft betrekking op het laten vervallen van de in Kerkhoff en Kroon (1995) gehanteerde verdeling in niveaus van specificiteit waarbij eerst algemene taken werden geformuleerd die voor alle onderwijsgevenden in een multi-etnische, multiculturele en meertalige samenleving gelden, vervolgens algemene taken voor leraren die specifiek NT2-onderwijs geven en tot slot specifieke taken per onderscheiden onderwijssector. Op basis van de valideringsgegevens wordt nu volstaan met de formulering van drie beroepsprofielen: één voor de leraar NT2 in het basisonderwijs, één voor de leraar NT2 in het voortgezet onderwijs en één voor de leraar NT2 in de sector van beroepsonderwijs en volwassenen-educatie.

Deze drie beroepsprofielen hebben een identieke structuur. Steeds wordt eerst de doelgroep gespecificeerd, dat wil zeggen de groep van leraren op wie het geschetste profiel van toepassing is. Daarna volgt een omschrijving in algemene zin van de taak van de gespecificeerde doelgroep en tot slot worden de activiteiten opgesomd die deze doelgroep conform haar taakomschrijving dient uit te voeren. Bij deze opsomming van activiteiten wordt uitgegaan van de onderdelen van het model van didactische analyse (De Corte e.a. 1981). Aan de onderdelen van dit model zijn drie taakgebieden toegevoegd. Dit betekent dat in de beroepsprofielen achtereenvolgens de volgende 'taakgebieden' aan de orde komen:

- 1 het bepalen van de beginsituatie;
- 2 het formuleren van doelstellingen;
- 3 de selectie van leerstof;
- 4 de ordening van leerstof;
- 5 de selectie van onderwijsleermiddelen;
- 6 de overdracht van leerstof;

- 7 de controle, evaluatie en toetsing van leerstof;
- 8 de opvang van allochtone leerlingen die niet gealfabetiseerd zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift;
- 9 de evaluatie van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen;
- 10 de professionalisering van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen.

Per taakgebied wordt vervolgens een aantal activiteiten en sub-activiteiten beschreven. Bij elk profiel zijn ter illustratie enkele citaten uit 'NT2-literatuur' opgenomen; de vindplaatsen hiervan zijn opgenomen in de 'Geraadpleegde literatuur'.

Een laatste opmerking betreft de in de profielen gehanteerde terminologie. Omwille van de uniformiteit is er voor gekozen bij de aanduiding van de verschillende categorieën onderwijsgeevenden zo veel mogelijk gebruik te maken van de aanduiding 'leraar', onafhankelijk van de vraag of het daarbij om mannen of vrouwen gaat en onafhankelijk van de onderwijssector waarin men werkzaam is. Onderwijsnemenden worden aangeduid als 'leerlingen' in 'klassen' (in het basis- en voortgezet onderwijs) of 'cursisten' in 'groepen' in het beroepsonderwijs en de volwassenen-educatie. De specifieke groepen leerlingen/cursisten op wie het in de profielen beschreven onderwijs betrekking heeft tot slot, worden korthedshalve aangeduid als 'allochtone leerlingen/cursisten'; hiermee wordt verwezen naar het feit dat het gaat om leerlingen met een oorspronkelijk niet Nederlandse etnische en/of culturele en/of talige achtergrond voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. Als met name deze laatste karakteristiek wordt aangeduid, wordt ook wel de aanduiding tweede-taalleerder of, korter, NT2-leerder gebruikt.

Geraadpleegde literatuur

- Aarssen, J., F. Bongers, A. Kerkhoff, S. Kroon en I. Mayer (1997), *Veldgerichte validering van het Beroepsprofiel voor leraren specifiek NT2-onderwijs*. Tilburg, IVA (intern rapport).
- Appel, R. en A. Vermeer (1994), *Tweede-taalverwerving en tweede-taalonderwijs*. Bussum, Coutinho.
- Appel, R., F. Kuiken en A. Vermeer (red.) (1995), *Nederlands als tweede taal in het basisonderwijs*. Amsterdam, Meulenhoff Educatief.
- Avermaet, P. van & K. van den Branden (1996), Taakgericht onderwijs: theoretische uitgangspunten. In: VON-werkgroep NT2 (red.), *Taakgericht taalonderwijs: een onmogelijke taak?* Antwerpen/Deurne, Plantyn, 9-20.
- Bakker-Ringeling, T., A.M. Janssen-van Dielen en M. van Neerven (1996), Intensieve NT2-alfabetisering en Nederlands als tweede taal voor hoogopgeleiden. Praktijkbeschrijvingen uit de volwasseneneducatie in Nederland. In: S. Kroon en T. Vallen (red.), *Nederlands als tweede taal in het onderwijs. Praktijkbeschrijvingen uit Nederland en Vlaanderen*. 's-Gravenhage, Sdu Uitgeverij Koninginnegracht/Stichting Bibliographia Neerlandica, 85-129.
- Bemelmans, Th., M. van Genuchten, F. Heemstra en D. Vogel (1996), Elektronische Vergadersystemen. In: *Informatie*, 38, 30-36.
- Beroep in beweging. Beroepsprofiel leraar primair onderwijs* (1995), Utrecht, Forum Vitaal Leraarschap.
- Beroepsprofiel leraar secundair onderwijs op pc, rk en interconfessionele scholen. Beschrijving van huidige en zich aftekenende taken van de leraar in vo en bve* (1996), Utrecht, VSLPC/CIBB.
- Biamond, H., M. Verhallen en R. Walst (1993), Vaardigheid leraren Nederlands als tweede taal in het basisonderwijs. In: *Samenwijs*, 13, 9, 418-419.
- Bongers, F.J. en I.S. Mayer (1997), De inzet van een 'Electronic Meeting Room' voor de validering van het beroeps- en opleidingsprofiel leraar NT2 (in voorbereiding).

- Brinton, D. en P. Masters (eds.) (1997), *New ways in Content-Based Instruction*. Alexandria, TESOL.
- Corte, E. de, C.T. Geerligs, N.A.J. Lagerwij, J.J. Peters en R. Vandenberghe (1981), *Beknopte didaxologie*. Groningen, Wolters-Noordhoff.
- Coumou, W. (1997), Voorwoord. In: K. Galema (eindred.), *De Les gelezen. Vernieuwingen in de NT2-praktijk*. Utrecht/Amsterdam, NCB, Educatief Centrum Amsterdam, 7-9.
- Erve, E. van der (1997a), *Takenpakket Coördinatie Taalbeleid Voortgezet Onderwijs*. Studie en onderzoek binnen het project Nederlands VO 25. Enschedé, SLO.
- Erve, E. van der (1997b), *Coördinatiepunten. Handreiking voor de plaatsbepaling van de taalcoördinator*. 's-Hertogenbosch, KPC.
- Extra, G. (1996), *De multiculturele samenleving in ontwikkeling: feiten, beeldvorming en beleid*. Tilburg, Tilburg University Press.
- Geest, T. van der (1994), *Taalbeleid in het VO*. 's-Hertogenbosch, KPC.
- Gugten, G.W. van der en O. Loopstra (1997), *Beroepsprofiel en beroepscode voor leraren lichamelijke opvoeding*. Zeist, Jan Luiting Fonds.
- Gurp, J. van (1989), *Nederlands als tweede taal in het voortgezet onderwijs*. Enschedé, VALO Moedertaal.
- Hajer, M. (1996), *Leren in een tweede taal. Interactie in vaklessen aan een meertalige Mavo-klas*. Groningen, Wolters-Noordhoff.
- Hajer, M. en T. Meestringa (1995), *Schooltaal als struikelblok. Didactische suggesties voor alle docenten*. Bussum, Coutinho.
- Helvert, K. van en S. Kroon (1996), Content-Based Dutch as a Second language Teaching: Developments in Teacher Training for Multilingual Schools. In: F.W. Spliethoff (ed.), *Second Language Acquisition in Europe*. 's-Hertogenbosch, KPC, 87-100.
- Hulstijn, J., R. Stumpel, B. Bossers en Chr. van Veen (1995), *Nederlands als tweede taal in de volwasseneneducatie. Handboek voor docenten*. Amsterdam, Meulenhoff Educatief.
- Hutjes, J.M. en J.A. van Buuren (1992), *De gevalsstudie. Strategie van kwalitatief onderzoek*. Meppel/Amsterdam/Heerlen, Boom/Open Universiteit.
- Jansma, F., T. Wubbels en B. Koster (1997), *Naar een beroepsstandaard voor leraren*. Utrecht, IVLOS.
- Kerkhoff, A. en S. Kroon (1994), *Beroeps- en opleidingprofiel voor de opleiding tot 'leraar Nederlands als tweede taal' en 'coördinator taalbeleid'*. Tilburg, Werkverband Taal en Minderheden (ongepubliceerd manuscript).

- Kerkhoff, A. en S. Kroon (1995), *Beroeps- en opleidingsprofiel leraar NT2*. 's-Hertogenbosch, KPC.
- Laarschot, M. van de (1997), *Lesgeven in meertalige klassen. Handboek Nederlands als tweede taal in het voortgezet onderwijs*. Groningen, Wolters-Noordhoff.
- Leenders, E. (1997), Het nieuwe handboek NT2. Overzicht van kernpunten uit de NT2-didactiek. In: *Moer*, 3, 122-127.
- Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen (1993), *'Ik moest kopen met gebaar taal'*. *Nederlands als tweede taal op school*. 's-Gravenhage, DOP.
- Ontwikkelgroep Startbekwaamheden (1995), *Startbekwaamheden leraar primair onderwijs*. zp, VSLPC/CIBB (2e versie).
- Teunissen, F. (1990), Onderwijs. In: H.B. Entzinger en P.J.J. Stijnen, *Etnische minderheden in Nederland*. Amsterdam/Heerlen, Boom/Open Universiteit, 141-167.
- Teunissen, F. (1995), Ten geleide. In: A. Kerkhoff en S. Kroon (1995), *Beroeps- en opleidingsprofiel leraar NT2*. 's-Hertogenbosch, KPC, v.
- Timmermans, R. (1995), *Resultaten en evaluatie Proefopleiding leraar NT2-VE*. 's-Hertogenbosch, KPC.
- Sturm, J. (1990), Over leerplanontwikkeling, onderzoek en de ontwikkeling van een gemeenschap van begrijpende gebruikers. In: H. Bonset en B. van der Leeuw, *Vernieuwing in het moedertaalonderwijs. Een vergelijking van zeven case-studies in het perspectief van leerplanontwikkeling*. Enschede, SLO, 145-206.
- Stuurgroep Beroepskwaliteit Leraarschap (1997), *Leraar moet je willen blijven worden. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij inzake een beroepsstandaard, register en beroepsgroep van leraren*. Concept advies versie 7.0 d.d. 26-8-97.
- Zandbergen, E. (1996), Cursisten post HBO-opleiding leraar NT2 voelen zich missionaris op eigen school. In: *Samenwijs*, 16, 10, 41-43.

Deel 2

Beroepsprofielen leraar NT2

Beroepsprofiel 'leraar NT2 in het basisonderwijs'

Doelgroep

Leraren basisonderwijs die lesgeven in multi-etnische, multiculturele en/of meertalige scholen en zich daarbij specifiek richten op het verzorgen van NT2-lessen voor allochtone leerlingen.

"Leraren in het primair onderwijs dienen zich in toenemende mate naast hun gewone werk te specialiseren. Dat gebeurt o.a. als vakleerkracht, interne begeleider van uitvallende leerlingen, beheerder van documentatiecentrum en orthotheek, leraar NT2, de leraar OET, en begeleider van beginnende collega's of collega's die tijdelijk problemen in het werk ervaren." (*Beroep in beweging* 1996:95)

Taak

NT2-leraren basisonderwijs verzorgen specifieke NT2-lessen voor zowel onder- als zij-instromende allochtone leerlingen, waaronder begrepen lessen aanvankelijk lezen en schrijven in het Nederlands als tweede taal voor die zij-instromende leerlingen die analfabeet zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift. De allochtone leerlingen verwerven daardoor een zodanig niveau van taalvaardigheid in het Nederlands dat zij in staat zijn tot volwaardige participatie in de reguliere klas/groep en volwaardige deelname aan het daarin gevolgde curriculum. Op die manier dragen NT2-leraren basisonderwijs ertoe bij dat allochtone leerlingen in staat worden gesteld tot volwaardig functioneren en participeren in de verschillende sectoren van de Nederlandse samenleving.

"Leerkrachten in het Nederlandse onderwijs krijgen steeds vaker te maken met leerlingen die het Nederlands niet van huis uit hebben geleerd. Zij leren het Nederlands als tweede taal. Het onderwijzen van een tweede taal vraagt een heel andere didactiek dan het moedertaalonderwijs. Belangrijk is dat leerkrachten

basisonderwijs kunnen beschikken over kennis en vaardigheden op het terrein van Nederlands als tweede taal. De opleidingen hebben hierin een taak." (Biemond, Verhallen en Walst 1993:418)

Activiteiten

De activiteiten van NT2-leraren in het basisonderwijs worden in dit profiel in de volgende 'taakgebieden' verdeeld:

- 1 het bepalen van de beginsituatie;
- 2 het formuleren van doelstellingen;
- 3 de selectie van leerstof;
- 4 de ordening van leerstof;
- 5 de selectie van onderwijsleermiddelen;
- 6 de overdracht van leerstof;
- 7 de controle, evaluatie en toetsing van leerstof;
- 8 de opvang van allochtone leerlingen die niet gealfabetiseerd zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift;
- 9 de evaluatie van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen;
- 10 de professionalisering van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen.

"De cijfers liegen er niet om. Het percentage leerlingen dat doorstroomt naar verdere vormen van onderwijs, is ronduit bedroevend. Over de verwerving van verdere vormen van grammaticale constructies bij voorbeeld, wordt vaak te gemakkelijke gedacht. Als je beter kijkt naar het taalgebruik van kinderen, zie je bijvoorbeeld dat ze vaak maar twee hulpwerkwoorden gebruiken. 'Gaan' en 'hebben of zijn' en die laatste twee worden vaak door elkaar gehaald. Kijk, dat zijn dingen, die verwerven kinderen dus niet spontaan." (Joss Broere, Projectbureau OVB in Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen 1993:15)

Taakgebied 1

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het bepalen van de beginsituatie* van hun allochtone leerlingen.

- 1.1 Zij overleggen met de coördinator taalbeleid over persoonlijke gegevens van leerlingen die relevant kunnen zijn voor het NT2-onderwijs. Het gaat bijvoorbeeld om intake-gegevens van onder- en zij-instromende leerlingen over hun etnische, culturele en talige achtergrond, hun leeftijd en gezinssituatie, hun schoolervaring, schoolse kennis en vaardigheden, talenkennis en hun taalvaardigheidsniveau in het Nederlands.

- 1.2 Zij verzamelen indien nodig, bijvoorbeeld als er geen coördinator taalbeleid aanwezig is, mogelijk relevante persoonsgegevens van hun leerlingen.
- 1.3 Zij valideren en interpreteren mogelijk relevante persoonsgegevens van hun leerlingen.
- 1.4 Zij beschrijven en diagnostiseren het taalvaardigheidsniveau in het Nederlands van hun leerlingen met behulp van relevante instrumenten. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij observeren en interpreteren het spontane (taal-)gedrag van leerlingen en leggen hun bevindingen vast.
 - b Zij maken opnames van spontaan taalgedrag van hun leerlingen en analyseren en interpreteren de gegevens.
 - c Zij selecteren (delen van) relevante toetsinstrumenten, rekening houdend met de persoonskenmerken van de leerling.
 - d Zij nemen de geselecteerde toetsinstrumenten op een verantwoorde wijze af en analyseren en interpreteren de uitkomsten ervan.
 - e Zij leggen de verzamelde gegevens op systematische wijze vast.
- 1.5 Zij formuleren op basis van gegevens over de beginsituatie van hun leerlingen voorstellen betreffende de organisatie van het onderwijs. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij formuleren voorstellen omtrent de plaatsing van zij-instromende (en desgewenst onderinstromende) leerlingen in een bepaalde (NT2-)niveaugroep.
 - b Zij formuleren voorstellen omtrent de verwijzing van zij-instromende (en desgewenst onderinstromende) leerlingen naar andere instellingen voor onderwijs (lespuntschool, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs).

Taakgebied 2

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het formuleren van doelstellingen* ten behoeve van het inhoudelijk en methodisch plannen van een cursus NT2 dan wel een serie NT2-lessen.

- 2.1 Zij formuleren doelstellingen op lesniveau en leveren bijdragen aan het formuleren van cursus- en leerplandoelen. Zij houden daarbij rekening met de vastgestelde kennis en vaardigheden, leederskenmerken (waaronder de

eerste taal) en andere haalbaarheidsfactoren. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.

- a Zij hebben aandacht voor gegevens over 'objectieve behoeften' van hun leerlingen. Het gaat daarbij om gegevens over de (schoolse en alledaagse) taalvaardigheden die leerlingen nodig hebben om in de klas te kunnen functioneren en om het reguliere curriculum met vrucht te kunnen volgen.
- b Zij formuleren functionele doelstellingen voor de mondelinge en schriftelijke vaardigheden (luisteren/spreken en lezen/schrijven) en houden daarbij rekening met de noodzakelijke deeltaalvaardigheden met betrekking tot fonetiek, semantiek, morfologie, syntaxis en pragmatiek.
- c Zij oriënteren zich op beschikbare materialen met betrekking tot NT2-doelen, zoals leerplannen, leerdoelomschrijvingen, onderwijsleermiddelen en toetsinstrumenten.

Taakgebied 3

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de selectie van leerstof*.

- 3.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de beschrijving, evaluatie en selectie van leerstof. Zij gaan daarbij uit van de doelstellingen van hun onderwijs op leerplan-, cursus- en lesniveau en houden rekening met de beginsituatie van de leerlingen (persoonskenmerken en taalvaardigheidsniveau in het Nederlands). Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij oriënteren zich op bestaande leerstof in (delen van) eerste- en/of tweede-taalmethodes, werkbladen, prentenboeken, cassettes, vertelplaten, strips, spelletjes, enzovoort.
 - b Zij oriënteren zich, bijvoorbeeld aan de hand van literatuurstudie, op relevante structurele en temporele aspecten van tweede-taalverweringsprocessen bij kinderen.
 - c Zij oriënteren zich op linguïstische aspecten van teksten, vragen en opdrachten uit onderwijsleermiddelen van vakken uit het reguliere curriculum en relateren de NT2-leerstof daaraan.
- 3.2 Zij selecteren leerstof op basis van de geformuleerde criteria, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de leerlingen en met verwijzing naar de materialen waar ze in voorkomen.

Taakgebied 4

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de ordening van leerstof*.

- 4.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de ordening van leerstof. Zij gaan daarbij uit van de doelstellingen van hun onderwijs op leerplan-, cursus- en lesniveau en houden rekening met de beginsituatie van de leerlingen (persoonskenmerken en taalvaardigheidsniveau in het Nederlands). Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij oriënteren zich op de wijze waarop leerstof is geordend in (delen van) eerste- en/of tweede-taalmethodes.
 - b Zij oriënteren zich, bijvoorbeeld aan de hand van literatuurstudie, op relevante structurele en temporele aspecten van tweede-taalverweringsprocessen bij kinderen.
 - c Zij oriënteren zich op linguïstische aspecten van teksten, vragen en opdrachten uit onderwijsleermiddelen van vakken uit het reguliere curriculum en relateren de NT2-leerstof daaraan.
- 4.2 Zij ordenen leerstof en brengen deze, op basis van de geformuleerde criteria, onder in een cursorische leerlijn (in de vorm van een raamplan of een anderszins geordend schema).

Taakgebied 5

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten met betrekking tot *de selectie van onderwijsleermiddelen* voor het NT2-curriculum.

- 5.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de selectie van onderwijsleermiddelen. De selectiecriteria hebben betrekking op de uitgangspunten van de leermiddelen, de doelgroep, de doelstellingengebieden, de leerstof, de methode, de didactische werkvormen, de oefeningen, de materialen, de evaluatie, de organisatie, de vormgeving en de mogelijkheden tot differentiatie.
- 5.2 Zij selecteren geschikte bestaande onderwijsleermiddelen op basis van de opgestelde criteria. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij inventariseren, bestuderen en analyseren beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen en -leermiddelenoverzichten.

- b Zij nemen kennis van besprekingen van beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen in vaktijdschriften.
 - c Zij oriënteren zich op de ervaringen van gebruikers van beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen.
- 5.3 Zij ontwikkelen in voorkomende gevallen additioneel lesmateriaal ter opvulling van leemten in beschikbare onderwijsleermiddelen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij evalueren de door hen gehanteerde onderwijsleermiddelen en signaleren leemten en/of onjuistheden.
 - b Zij inventariseren en selecteren suggesties voor additioneel lesmateriaal in artikelen in vakbladen en ontwikkelen werk- en oefenvormen daarbij.
 - c Zij verzamelen authentiek lees- en luistermateriaal (radio, televisie, krant etc.) en/of oorspronkelijk anders bedoeld materiaal (lotto, memory, kwartet etc.) en ontwikkelen daar voor hun leerlingen relevante werk- en oefenvormen bij.

Taakgebied 6

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten met betrekking tot *de overdracht van leerstof*.

- 6.1 Zij passen organisatie- en groeperingsvormen toe die in de gegeven omstandigheden op school- en klas/groepsniveau voor de betreffende leerlingen het meest passend zijn. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij oriënteren zich op relevante theorieën over groeperings- en/of organisatievormen en op ervaringen van collega's.
 - b Zij bepalen in overleg met de coördinator taalbeleid en/of NT2-collega's relevante groeperingsvormen.
 - c Zij passen de geselecteerde organisatie- en groeperingsvormen toe.
- 6.2 Zij selecteren verschillende werkvormen en oefeningen die passend zijn voor de overdracht van de geselecteerde NT2-leerstof en passen die op een verantwoorde wijze toe. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij inventariseren en selecteren voor het NT2-onderwijs beschikbare en relevante werkvormen, oefeningen en hulpmiddelen voor de verschillende taalvaardigheden luisteren, spreken, lezen en schrijven, op het

- niveau van de deeltaalvaardigheden met betrekking tot klanken, woorden, morfologie, syntaxis en pragmatiek. Zij doen dat op basis van literatuurstudie en ervaringen van collega's.
- b Zij passen de geselecteerde werkvormen, oefeningen en hulpmiddelen op een verantwoorde en gedifferentieerde wijze toe.
- 6.3 Zij stimuleren, sturen en begeleiden het tweede-taalverwervingsproces van de leerlingen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij creëren onderwijsleersituaties waarin sprake is van een rijk en gevarieerd mondeling en schriftelijk taalaanbod.
 - b Zij creëren onderwijsleersituaties waarin allochtone leerlingen zich geborgen weten en 'fouten' (in de zin van taalontwikkelingsverschijnselen) durven te maken.
 - c Zij stimuleren intensieve interactie tussen leerlingen en leraar en tussen leerlingen onderling.
 - d Zij stimuleren de zelfwerkzaamheid van de leerling.
 - e Zij geven constructieve feedback.
 - f Zij maken op verantwoorde wijze gebruik van audiovisuele media en nieuwe technologieën.
 - g Zij creëren onderwijsleersituaties waarin allochtone leerlingen gestimuleerd worden ook buiten de context van het (NT2-)onderwijs hun taalvaardigheid in het Nederlands uit te breiden.
- 6.4 Zij leggen een relatie tussen de inhoud van en de activiteiten binnen het NT2-curriculum enerzijds en anderzijds de andere schoolvakken, de onderwijsleersituatie in het algemeen en de dagelijkse leef- en ervaringswereld van de leerlingen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij sluiten aan bij de kennis en ervaring die allochtone leerlingen al in de eigen taal en leefwereld hebben.
 - b Zij stimuleren en ondersteunen hun leerlingen bij tweede-taalleeraspecten van binnenschoolse activiteiten zoals (toneel)uitvoeringen op klas- en schoolniveau en werkstukken en verslagen voor zaakvakken.
 - c Zij stimuleren en ondersteunen hun leerlingen bij tweede-taalleeraspecten van buitenschoolse activiteiten zoals boekkeuze bij bibliotheekbezoek en abonnementen op jeugdtijdschriften.

Taakgebied 7

NT2-leraren basisonderwijs verrichten met betrekking tot de *controle, evaluatie en toetsing van de taalvaardigheid in het Nederlands* van hun leerlingen de volgende activiteiten.

- 7.1 Zij controleren en evalueren de vorderingen van de leerlingen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij vergelijken voortdurend de binnen en buiten de les getoonde NT2-vaardigheden van leerlingen met de doelen van het NT2-onderwijs en leggen hun bevindingen vast.
 - b Zij herhalen de gepresenteerde leerstof systematisch, al dan niet in andere contexten of werkvormen, en leggen hun bevindingen vast.

- 7.2 Zij maken op passende momenten gebruik van relevante curriculum-afhankelijke en curriculum-onafhankelijke NT2-toetsen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij stellen relevante toetsdoelen vast die gerelateerd zijn aan het verdere onderwijskundig en/of didactisch handelen.
 - b Zij bepalen relevante toetsmomenten.
 - c Zij oriënteren zich op beschikbare NT2-toetsen en toetsvormen.
 - d Zij selecteren voor hun toetsdoel relevante curriculum-afhankelijke en curriculum-onafhankelijke toetsen. Zij zijn daarbij alert op mogelijke talige en/of culturele bias.

- 7.3 Zij ontwikkelen, indien er geen geschikte curriculum-afhankelijke toetsen beschikbaar zijn, valide en betrouwbare curriculum-afhankelijke toetsen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij expliciteren hun toetsdoelen.
 - b Zij kiezen relevante toetsvormen en operationaliseren hun toetsdoelen daarin.
 - c Zij stellen beoordelingscriteria vast en een normering.

- 7.4 Zij nemen NT2-toetsen op een verantwoorde wijze af. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij creëren adequate condities wat betreft tijd, plaats, setting, afname, medium, toetsleider.
 - b Zij geven adequate instructies (verbaal en/of non-verbaal) en ondersteuning.

- 7.5 Zij interpreteren de verzamelde toetsresultaten op een verantwoorde wijze. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij analyseren, beschrijven en verklaren de toetsresultaten met behulp van de in de handleiding bij de toets gegeven en/of zelf eerst bepaalde aanwijzingen en referentiepunten.
 - b Zij beschrijven, analyseren en categoriseren de taalontwikkelingsverschijnselen in verzamelde directe taaldata en zoeken naar didactisch relevante verklaringen.
 - c Zij vertalen de toetsresultaten in onderwijskundig en/of didactisch remediërend handelen.
 - d Zij leggen de verzamelde gegevens en conclusies vast in een leerlingdossier.
 - e Zij rapporteren de bevindingen terug aan de betrokken leerling en/of de klasseleerkracht en nemen daarbij de wettelijk bepaalde voorschriften met betrekking tot de bescherming van de privacy van de leerling in acht.

Taakgebied 8

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het onderwijs aan zij-instromende allochtone leerlingen die analfabeet zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift.*

- 8.1 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten met betrekking de beginsituatie van leerlingen, de doelstellingen, de selectie, ordening en overdracht van leerstof en de controle, evaluatie en toetsing toe op het specifieke terrein van het aanvankelijk lezen en schrijven in een tweede taal.
- 8.2 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten aan aan het gegeven dat deze leerlingen nauwelijks of geen ervaring hebben met elementaire studievaardigheden en typisch schoolse conventies.
- 8.3 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten gedifferentieerd aan voor leerlingen die wel hebben leren lezen en schrijven, maar in een ander schriftstelsel en/of andere schrijfrichting dan voor het Nederlands gebruikt worden.

Taakgebied 9

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de evaluatie van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen* met betrekking tot hun allochtone leerlingen.

- 9.1 Zij maken lesopzetten voor te geven lessen.
- 9.2 Zij maken aantekeningen en verslagen van verzorgde lessen.
- 9.3 Zij voeren evaluatie-gesprekken met leerlingen en/of hun ouders.
- 9.4 Zij maken audio- en/of video-opnames van (delen van) eigen lessen of laten die maken.
- 9.5 Zij laten hun eigen lessen door collega's en/of andere deskundigen observeren.
- 9.6 Zij evalueren hun eigen handelen aan de hand van zelfreflectie en aan de hand van intervisie, gevraagde en ongevraagde commentaren van collega's, leerlingen en/of ouders.
- 9.7 Zij evalueren hun eigen handelen aan de hand van de prestaties van leerlingen.

Taakgebied 10

NT2-leraren basisonderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de professionalisering van hun eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen* met betrekking tot hun allochtone leerlingen.

- 10.1 Zij voeren intern en extern overleg met collega's en andere (NT2-)deskundigen.
- 10.2 Zij houden relevante vakbladen en tijdschriften op het gebied van NT2 bij.
- 10.3 Zij nemen deel aan scholingsbijeenkomsten, workshops en symposia op het gebied van NT2.
- 10.4 Zij oriënteren zich op aspecten van taalbeleid op leerling-, klas- en schoolniveau.

Beroepsprofiel 'leraar NT2 in het voortgezet onderwijs'

Doelgroep

Leraren voortgezet onderwijs die lesgeven in multi-etnische, multiculturele en/of meertalige scholen en zich daarbij specifiek richten op het verzorgen van lessen NT2 aan allochtone leerlingen.

"In klas 10 zitten 17 leerlingen, 6 meisjes en 11 jongens. De samenstelling van de klas is wat betreft nationaliteiten divers. Behalve groepjes Turkse, Marokkaanse en Ghanese leerlingen zitten er ook nog enkele 'eenlingen' in de klas. Ook wat betreft de kleding bestaan er grote verschillen. Zowel zeer traditionele kleding (hoofddoekjes, lange rokken) als de laatste Westerse mode zijn in de klas vertegenwoordigd. De leerlingen zitten per twee naast elkaar; de leerling die alleen zit, is met zijn bank recht voor de tafel van de docent geplaatst. Na de les vertelt de docent me dat de plaatsen van de leerling zorgvuldig zijn gekozen: zo min mogelijk leerlingen met dezelfde moedertaal naast elkaar en de drukste leerlingen zo dicht mogelijk bij haar in de buurt." (Van Gurp 1989:114)

Taak

NT2-leraren voortgezet onderwijs verzorgen specifieke NT2-lessen voor zowel onder- als zij-instromende allochtone leerlingen, waaronder begrepen lessen aanvankelijk lezen en schrijven in het Nederlands als tweede taal voor die zij-instromende leerlingen die analfabeet zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift. De allochtone leerlingen verwerven daardoor een zodanig niveau van taalvaardigheid in het Nederlands dat zij in staat zijn tot volwaardige participatie in de reguliere klas/groep en volwaardige deelname aan het daarin gevolgde curriculum. Op die manier dragen NT2-leraren voortgezet onderwijs ertoe bij dat allochtone leerlingen in staat worden gesteld tot volwaardig functioneren en participeren in de verschillende sectoren van de Nederlandse samenleving.

"Niet alleen neveninstromers maar ook reguliere leerlingen kunnen rekenen op extra hulp onder meer bij het Nederlands. Tachtig tot vijftientig procent van de leerlingen op het Johan de Witt College is van allochtone herkomst, inclusief de leerlingen uit Suriname en de Nederlandse Antillen.

Alle 1700 leerlingen die daaraan behoefte hebben, kunnen hulp krijgen in welk van dan ook. In hulpuren Nederlands gaat de aandacht vooral uit naar een beter tekstbegrip. De leerling wordt tijdens de hulpuren individueel begeleid." (Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen 1993:40)

Activiteiten

De activiteiten van NT2-leraren in het voortgezet onderwijs worden in dit profiel in de volgende 'taakgebieden' verdeeld:

- 1 het bepalen van de beginsituatie;
- 2 het formuleren van doelstellingen;
- 3 de selectie van leerstof;
- 4 de ordening van leerstof;
- 5 de selectie van onderwijsleermiddelen;
- 6 de overdracht van leerstof;
- 7 de controle, evaluatie en toetsing van leerstof;
- 8 de opvang van allochtone leerlingen die niet gealfabetiseerd zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift;
- 9 de evaluatie van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen;
- 10 de professionalisering van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen.

"Laat ik maar weer eens beginnen met de eerste opvang en schakeling van neveninstromers. Vooral met de schakeling naar het vervolgonderwijs is het nog steeds slecht gesteld. Veelal is opvangonderwijs eindonderwijs voor leerlingen, dat nota bene vaak veel langer duurt dan er eigenlijk voor staat. Sommige leerlingen komen in het mbo terecht, waar het opvangcircuit weer van vooraf aan begint. Tenslotte moeten de kinderen globaal voldoen aan de ingangseisen van een bepaalde (k)mbo-opleiding of een andere daar aangeboden vakopleiding. Een ander deel komt terecht in een veel lager onderwijsniveau dan waarin ze eigenlijk gegeven hun opleiding in het thuisland, thuishoren. Maar heel vaak is, zoals gezegd, opvangonderwijs in de praktijk eindonderwijs." (Van der Geest 1994:17)

Taakgebied 1

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het bepalen van de beginsituatie* van hun allochtone leerlingen.

- 1.1 Zij overleggen met de coördinator taalbeleid over persoonlijke gegevens van hun leerlingen die relevant kunnen zijn voor het NT2-onderwijs. Het gaat bijvoorbeeld om intake-gegevens van zij-instromende leerlingen over hun etnische, culturele en talige achtergrond, hun leeftijd en gezinssituatie, hun schoolervaring, schoolse kennis en vaardigheden, talenkennis en hun taalvaardigheidsniveau in het Nederlands.
- 1.2 Zij verzamelen indien nodig, bijvoorbeeld als er geen coördinator taalbeleid aanwezig is, mogelijk relevante persoonsgegevens van hun leerlingen.
- 1.3 Zij valideren en interpreteren mogelijk relevante persoonsgegevens van hun leerlingen.
- 1.4 Zij beschrijven en diagnostiseren met behulp van relevante instrumenten het taalvaardigheidsniveau in het Nederlands van hun leerlingen. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij observeren en interpreteren het spontane (taal-)gedrag van leerlingen en leggen hun bevindingen vast.
 - b Zij maken opnames van spontaan taalgedrag van hun leerlingen en analyseren en interpreteren de gegevens.
 - c Zij selecteren (delen van) relevante toetsinstrumenten, rekening houdend met de persoonskenmerken van de leerling.
 - d Zij nemen de geselecteerde toetsinstrumenten op een verantwoorde wijze af en analyseren en interpreteren de uitkomsten ervan.
 - e Zij leggen de verzamelde gegevens op systematische wijze vast.
- 1.5 Zij formuleren op basis van gegevens over de beginsituatie van hun leerlingen voorstellen betreffende de organisatie van het onderwijs. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij formuleren voorstellen omtrent de plaatsing van zij-instromende (en desgewenst onderinstromende) leerlingen in een bepaalde (NT2-)niveaugroep.
 - b Zij formuleren voorstellen omtrent de verwijzing van zij-instromende (en desgewenst onderinstromende) leerlingen naar andere instellingen voor onderwijs.

Taakgebied 2

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het formuleren van doelstellingen* ten behoeve van het inhoudelijk en methodisch plannen van een cursus NT2 dan wel een serie NT2-lessen.

- 2.1 Zij formuleren doelstellingen op lesniveau en leveren bijdragen aan het formuleren van cursus- en leerplandoelen. Zij houden daarbij rekening met de vastgestelde kennis en vaardigheden, leerderskenmerken (waaronder de eerste taal) en andere haalbaarheidsfactoren. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij hebben aandacht voor gegevens over 'objectieve behoeften' van hun leerlingen. Het gaat daarbij om gegevens over de (schoolse en alledaagse) taalvaardigheden die leerlingen nodig hebben om in de klas te kunnen functioneren en om het reguliere curriculum met vrucht te kunnen volgen.
 - b Zij formuleren functionele doelstellingen voor de mondelinge en schriftelijke vaardigheden (luisteren/spreken en lezen/schrijven) en houden daarbij rekening met de noodzakelijke deeltaalvaardigheden met betrekking tot fonetiek, semantiek, morfologie, syntaxis en pragmatiek.
 - c Zij oriënteren zich op beschikbare materialen met betrekking tot NT2-doelen, zoals leerplannen, leerdoelomschrijvingen, onderwijsleermiddelen en toetsinstrumenten.

Taakgebied 3

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de selectie van leerstof*.

- 3.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de beschrijving, evaluatie en selectie van leerstof. Zij gaan daarbij uit van de doelstellingen van hun onderwijs op leerplan-, cursus- en lesniveau en houden rekening met de beginsituatie van de leerlingen (persoonskenmerken en taalvaardigheidsniveau in het Nederlands). Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij oriënteren zich op bestaande leerstof in (delen van) eerste- en/of tweede-taalmethodes, werkbladen, prentenboeken, cassettes, vertelplaten, strips, spelletjes, enzovoort.

- b Zij oriënteren zich, bijvoorbeeld aan de hand van literatuurstudie, op relevante structurele en temporele aspecten van tweede-taalverweringsprocessen bij kinderen en (jong-)volwassenen.
 - c Zij oriënteren zich, in nauwe samenwerking met collega-vakdocenten, op linguïstische aspecten van teksten, vragen en opdrachten uit onderwijsleermiddelen van vakken uit het reguliere curriculum en relateren de NT2-leerstof daaraan.
- 3.2 Zij selecteren leerstof op basis van de geformuleerde criteria, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de leerlingen en met verwijzing naar de materialen waar ze in voorkomen.

Taakgebied 4

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de ordening van leerstof*.

- 4.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de ordening van leerstof. Zij gaan daarbij uit van de doelstellingen van hun onderwijs op leerplan-, cursus- en lesniveau en houden rekening met de beginsituatie van de leerlingen (persoonskenmerken en taalvaardigheidsniveau in het Nederlands). Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
- a Zij oriënteren zich op de wijze waarop leerstof is geordend in (delen van) eerste- en/of tweede-taalmethodes.
 - b Zij oriënteren zich, bijvoorbeeld aan de hand van literatuurstudie, op relevante structurele en temporele aspecten van tweede-taalverweringsprocessen bij kinderen en (jong-)volwassenen.
 - c Zij oriënteren zich op linguïstische aspecten van teksten, vragen en opdrachten uit onderwijsleermiddelen van vakken uit het reguliere curriculum en relateren de NT2-leerstof daaraan.
- 4.2 Zij ordenen leerstof en brengen deze, op basis van de geformuleerde criteria, onder in een cursorische leerlijn (in de vorm van een raamplan of een anderszins geordend schema).

Taakgebied 5

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten met betrekking tot *de selectie van onderwijsleermiddelen* voor het NT2-curriculum.

- 5.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de selectie van onderwijsleermiddelen. De selectiecriteria hebben betrekking op de uitgangspunten van de leermiddelen, de doelgroep, de doelstellingengebieden, de leerstof, de methode, de didactische werkvormen, de oefeningen, de materialen, de evaluatie, de organisatie, de vormgeving en de mogelijkheden tot differentiatie.
- 5.2 Zij selecteren geschikte bestaande onderwijsleermiddelen op basis van de opgestelde criteria. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij inventariseren, bestuderen en analyseren beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen en -leermiddelenoverzichten.
 - b Zij nemen kennis van besprekingen van beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen in vaktijdschriften.
 - c Zij oriënteren zich op de ervaringen van gebruikers van beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen.
- 5.3 Zij ontwikkelen in voorkomende gevallen additioneel lesmateriaal ter opvulling van leemten in beschikbare onderwijsleermiddelen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij evalueren de door hen gehanteerde onderwijsleermiddelen en signaleren leemten en/of onjuistheden.
 - b Zij inventariseren en selecteren suggesties voor additioneel lesmateriaal in artikelen in vakbladen en ontwikkelen werk- en oefenvormen daarbij.
 - c Zij verzamelen authentiek lees- en luistermateriaal (radio, televisie, krant etc.) en/of oorspronkelijk anders bedoeld materiaal (lotto, memory, kwartet etc.) en ontwikkelen daar voor hun leerlingen relevante werk- en oefenvormen bij.

Taakgebied 6

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten met betrekking tot *de overdracht van leerstof*.

- 6.1 Zij passen organisatie- en groeperingsvormen toe die in de gegeven omstandigheden op school- en klas/groepsniveau voor de betreffende leerlingen het meest passend zijn. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij oriënteren zich op relevante theorieën over groeperings- en/of organisatievormen en op ervaringen van collega's.
 - b Zij bepalen in overleg met de coördinator taalbeleid en/of NT2-collega's relevante groeperingsvormen.
 - c Zij passen de geselecteerde organisatie- en groeperingsvormen toe.

- 6.2 Zij selecteren verschillende werkvormen en oefeningen die passend zijn voor de overdracht van de geselecteerde NT2-leerstof en passen die op een verantwoorde wijze toe. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij inventariseren en selecteren voor het NT2-onderwijs beschikbare en relevante werkvormen, oefeningen en hulpmiddelen voor de verschillende taalvaardigheden luisteren, spreken, lezen en schrijven, op het niveau van de deeltaalvaardigheden met betrekking tot klanken, woorden, morfologie, syntaxis en pragmatiek. Zij doen dat op basis van literatuurstudie en ervaringen van collega's.
 - b Zij passen de geselecteerde werkvormen, oefeningen en hulpmiddelen op een verantwoorde en gedifferentieerde wijze toe.

- 6.3 Zij stimuleren, sturen en begeleiden het tweede-taalverwervingsproces van de leerlingen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij creëren onderwijsleersituaties waarin sprake is van een rijk en gevarieerd mondeling en schriftelijk taalaanbod.
 - b Zij creëren onderwijsleersituaties waarin allochtone leerlingen zich geborgen weten en 'fouten' (in de zin van taalontwikkelingsverschijnselen) durven te maken.
 - c Zij stimuleren intensieve interactie tussen leerlingen en leraar en tussen leerlingen onderling.
 - d Zij stimuleren de zelfwerkzaamheid van de leerling.
 - e Zij geven constructieve feedback.

- f Zij maken op verantwoorde wijze gebruik van audiovisuele media en nieuwe technologieën.
 - g Zij creëren onderwijsleersituaties waarin allochtone leerlingen gestimuleerd worden ook buiten de context van het (NT2-)onderwijs hun taalvaardigheid in het Nederlands uit te breiden.
- 6.4 Zij leggen een relatie tussen de inhoud van en de activiteiten binnen het NT2-curriculum enerzijds en anderzijds de andere schoolvakken, de onderwijsleersituatie in het algemeen en de dagelijkse leef- en ervaringswereld van de leerlingen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij sluiten aan bij de kennis en ervaring die allochtone leerlingen al in de eigen taal en leefwereld hebben.
 - b Zij stimuleren en ondersteunen hun leerlingen bij tweede-taalleeraspecten van binnenschoolse activiteiten zoals (toneel)uitvoeringen op klas- en schoolniveau en werkstukken en verslagen voor zaakvakken.
 - c Zij stimuleren en ondersteunen hun leerlingen bij tweede-taalleeraspecten van buitenschoolse activiteiten zoals boekkeuze bij bibliotheekbezoek, abonnementen op jongerentijdschriften en het lidmaatschap van clubs en verenigingen.

Taakgebied 7

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten met betrekking tot de *controle, evaluatie en toetsing van de taalvaardigheid in het Nederlands* van hun leerlingen de volgende activiteiten.

- 7.1 Zij controleren en evalueren de vorderingen van de leerlingen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij vergelijken voortdurend de binnen en buiten de les getoonde NT2-vaardigheden van leerling(en) met de doelen van het NT2-onderwijs en leggen hun bevindingen vast.
 - b Zij herhalen de gepresenteerde leerstof systematisch, al dan niet in andere contexten of werkvormen, en leggen hun bevindingen vast.
- 7.2 Zij maken op passende momenten gebruik van relevante curriculum-afhankelijke en curriculum-onafhankelijke NT2-toetsen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij stellen relevante toetsdoelen vast die gerelateerd zijn aan het verdere onderwijskundig en/of didactisch handelen.

- b Zij bepalen relevante toetsmomenten.
 - c Zij oriënteren zich op beschikbare NT2-toetsen en toetsvormen.
 - d Zij selecteren voor hun toetsdoel relevante curriculum-afhankelijke en curriculum-onafhankelijke toetsen. Zij zijn daarbij alert op mogelijke talige en/of culturele bias.
- 7.3 Zij ontwikkelen, indien er geen geschikte curriculum-afhankelijke toetsen beschikbaar zijn, valide en betrouwbare curriculum-afhankelijke toetsen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij expliciteren hun toetsdoelen.
 - b Zij kiezen relevante toetsvormen en operationaliseren hun toetsdoelen daarin.
 - c Zij stellen beoordelingscriteria vast en een normering.
- 7.4 Zij nemen NT2-toetsen op een verantwoorde wijze af. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij creëren adequate condities wat betreft tijd, plaats, setting, afname, medium, toetsleider.
 - b Zij geven adequate instructies (verbaal en/of non-verbaal) en ondersteuning.
- 7.5 Zij interpreteren de verzamelde toetsresultaten op een verantwoorde wijze. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij analyseren, beschrijven en verklaren de toetsresultaten met behulp van de in de handleiding bij de toets gegeven en/of zelf eerst bepaalde aanwijzingen en referentiepunten.
 - b Zij beschrijven, analyseren en categoriseren de taalontwikkelingsverschijnselen in verzamelde directe taaldata en zoeken naar didactisch relevante verklaringen.
 - c Zij vertalen de toetsresultaten in onderwijskundig en/of didactisch remediërend handelen.
 - d Zij leggen de verzamelde gegevens en conclusies vast in een leerling-dossier.
 - e Zij rapporteren de bevindingen terug aan de betrokken leerling en/of de klasseleerkracht en nemen daarbij de wettelijk bepaalde voorschriften met betrekking tot de bescherming van de privacy van de leerling in acht.

Taakgebied 8

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het onderwijs aan zij-instromende allochtone leerlingen die analfabeet zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift.*

- 8.1 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten met betrekking de beginsituatie van leerlingen, de doelstellingen, de selectie, ordening en overdracht van leerstof en de controle, evaluatie en toetsing toe op het specifieke terrein van het aanvankelijk lezen en schrijven in een tweede taal.
- 8.2 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten aan aan het gegeven dat deze leerlingen nauwelijks of geen ervaring hebben met elementaire studievaardigheden en typisch schoolse conventies.
- 8.3 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten gedifferentieerd aan voor leerlingen die wel hebben leren lezen en schrijven, maar in een ander schriftsysteem en/of andere schrijfrichting dan voor het Nederlands gebruikt worden.

Taakgebied 9

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de evaluatie van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen met betrekking tot hun allochtone leerlingen.*

- 9.1 Zij maken lesopzetten voor te geven lessen.
- 9.2 Zij maken aantekeningen en verslagen van verzorgde lessen.
- 9.3 Zij voeren evaluatie-gesprekken met leerlingen en/of hun ouders.
- 9.4 Zij maken audio- en/of video-opnames van (delen van) eigen lessen of laten die maken.
- 9.5 Zij laten hun eigen lessen door collega's en/of andere deskundigen observeren.

- 9.6 Zij evalueren hun eigen handelen aan de hand van zelfreflectie en aan de hand van intervisie, gevraagde en ongevraagde commentaren van collega's, leerlingen en/of ouders.
- 9.7 Zij evalueren hun eigen handelen aan de hand van de prestaties van leerlingen.

Taakgebied 10

NT2-leraren voortgezet onderwijs verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de professionalisering van hun eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen* met betrekking tot hun allochtone leerlingen.

- 10.1 Zij voeren intern en extern overleg met collega's en andere (NT2-)deskundigen.
- 10.2 Zij houden relevante vakbladen en tijdschriften op het gebied van NT2 bij.
- 10.3 Zij nemen deel aan scholingsbijeenkomsten, workshops en symposia op het gebied van NT2.
- 10.4 Zij oriënteren zich op aspecten van taalbeleid op leerling-, klas- en schoolniveau.

Beroepsprofiel ‘leraar NT2 in beroepsonderwijs en volwassenen-educatie’

Doelgroep

Leraren in beroepsonderwijs en volwassenen-educatie (BVE) die lesgeven in multi-etnische, multiculturele en/of meertalige onderwijsinstellingen en zich daarbij specifiek richten op het verzorgen van NT2-lessen aan allochtone cursisten.

"De volwasseneneducatie wijkt in een aantal opzichten af van het reguliere onderwijs voor jeugdigen. Dat geldt in het bijzonder voor het NT2-onderwijs. Waar het basis- en voortgezet onderwijs bezocht worden door zowel zij- als onderinstromende leerlingen, is de laatstgenoemde populatie slechts in geringe mate vertegenwoordigd in het NT2-onderwijs in de volwasseneneducatie. Daar wordt de grootste groep gevormd door cursisten die een relatief korte verblijfsduur in Nederland hebben en derhalve geen reguliere schoolopleiding in Nederland gevolgd hebben. Ook het begrip ‘meertalige klassen’ heeft in het reguliere onderwijs een andere inhoud dan in het volwassenenonderwijs. In het reguliere onderwijs wordt de term gebruikt om aan te geven dat er sprake is van klassen waarin de voor dat niveau van onderwijs algemeen geldende doelen nagestreefd worden en waarin zowel Nederlandstalige als van oorsprong niet-Nederlandstalige kinderen zitten. Deze laatsten zijn in de regel twee- of meertalig. In het volwassenenonderwijs zijn klassen meertalig in die zin dat daar weinig klassen worden aangetroffen met uitsluitend cursisten met dezelfde moedertaalachtergrond. De situatie dat Nederlandstalige en van oorsprong niet-Nederlandstalige cursisten dezelfde vakken volgen wordt daar slechts sporadisch aangetroffen." (Bakker-Ringeling, Janssen-van Dielen en Van Neerven 1994:85)

Taak

NT2-leraren BVE verzorgen specifieke NT2-lessen voor allochtone cursisten waaronder begrepen lessen aanvankelijk lezen en schrijven in het Nederlands als tweede taal voor die cursisten die analfabeet zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift. De allochtone cursisten verwerven daardoor een zodanig niveau van taalvaardigheid in het Nederlands dat zij in staat zijn tot volwaardige participatie in andere reguliere vormen van beroepsonderwijs en volwassenen-educatie en/of het hoger onderwijs. Op die manier dragen NT2-leraren BVE ertoe bij dat de allochtone cursisten in staat worden gesteld tot volwaardig functioneren en participeren in de verschillende sectoren van de Nederlandse samenleving.

"De auteurs beginnen met een praktijksituatie, waarin het proces van leren lezen en de verschillende stadia daarin inzichtelijk gemaakt worden. Vervolgens bespreken ze de verschillende beginsituaties van analfabeten: sommigen zijn andersalfabeet, want zij kunnen wel lezen en schrijven in hun eigen taal (Arabisch of Thais), anderen kunnen in het geheel niet lezen en schrijven en weer anderen kunnen lezen en schrijven in een niet alfabetisch schrift (Chinees). Daarnaast bestaan er grote verschillen in de beheersingsgraad van het spreken en luisteren in het Nederlands en dit heeft allemaal consequenties voor het leerproces." (Leenders 1997:125-126)

Activiteiten

De activiteiten van NT2-leraren BVE worden in dit profiel in de volgende 'taakgebieden' verdeeld:

- 1 het bepalen van de beginsituatie;
- 2 het formuleren van doelstellingen;
- 3 de selectie van leerstof;
- 4 de ordening van leerstof;
- 5 de selectie van onderwijsleermiddelen;
- 6 de overdracht van leerstof;
- 7 de controle, evaluatie en toetsing van leerstof;
- 8 de opvang van allochtone cursisten die niet gealfabetiseerd zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift;
- 9 de evaluatie van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen;
- 10 de professionalisering van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen.

"Het heeft lang geduurd voordat in Nederland overheid en onderwijsinstellingen zich bewust werden van de noodzaak van een professionele benadering van het (taal)onderwijs aan migranten. Inmiddels is er echter veel bereikt. Het onderwijs in Nederlands als tweede taal is een professie geworden waarbij een breed scala aan lesmateriaal beschikbaar is. Er zijn leerdoelen geformuleerd, en er zijn leerplannen en toetsen beschikbaar.

Toch blijken grote groepen cursisten in het NT2-onderwijs niet functioneel taalvaardig te worden. Nog steeds ook is er te weinig doorstroming naar bijvoorbeeld beroepsopleidingen en levert deelname aan beroepsopleidingen tal van problemen op." (Coumou, 1996:8).

Taakgebied 1

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het bepalen van de beginsituatie* van hun allochtone cursisten.

- 1.1 Zij overleggen met de coördinator taalbeleid over persoonlijke gegevens van cursisten die relevant kunnen zijn voor het NT2-onderwijs. Het gaat bijvoorbeeld om intake-gegevens van instromende cursisten over hun leerwensen, hun etnische, culturele en talige achtergrond, hun leeftijd en gezinssituatie, hun schoolervaring, schoolse kennis en vaardigheden, talenkennis en hun taalvaardigheidsniveau in het Nederlands.
- 1.2 Zij verzamelen indien nodig, bijvoorbeeld als er geen coördinator taalbeleid aanwezig is, gegevens over achtergrondkenmerken en specifieke leerwensen van hun cursisten. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij voeren van kennismakingsgesprekken met de cursisten.
 - b Zij verzamelen informatie bij collega's en anderen die bekend zijn met de betrokken cursisten.
 - c Zij observeren de cursisten tijdens de eerste lessen Nederlands als tweede taal.
- 1.3 Zij valideren en interpreteren mogelijk relevante persoonsgegevens van hun cursisten.
- 1.4 Zij oriënteren zich op de leerstijl van de cursisten. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij voeren gerichte gesprekken met de cursisten.
 - b Zij verzamelen informatie bij collega's en anderen die bekend zijn met de betrokken cursisten.

- c Zij observeren het taalleergedrag van de cursisten tijdens en buiten de eerste lessen Nederlands als tweede taal (bijvoorbeeld bij de uitvoering van buitenschoolse opdrachten of taalstages)
 - d Zij leggen de verzamelde gegevens op systematische wijze vast.
- 1.5 Zij verzamelen additionele gegevens over het taalvaardigheidsniveau in het Nederlands van de cursisten ten behoeve van de validering en verdieping/-nuancering van de gegevens die uit de intake naar voren zijn gekomen. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
- a Zij observeren en interpreteren het spontane (taal-)gedrag van cursisten en leggen hun bevindingen vast.
 - b Zij maken opnames van spontaan taalgedrag van hun cursisten en analyseren en interpreteren de gegevens.
 - c Zij selecteren (delen van) relevante toetsinstrumenten, rekening houdend met persoonskenmerken van de cursisten.
 - d Zij nemen de geselecteerde toetsinstrumenten op een verantwoorde wijze af en analyseren en interpreteren de uitkomsten ervan.
 - e Zij leggen de verzamelde gegevens op systematische wijze vast.
- 1.6 Zij formuleren op basis van gegevens over de beginsituatie van hun cursisten voorstellen betreffende de organisatie van het onderwijs. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
- a Zij formuleren voorstellen omtrent de plaatsing van instromende cursisten in een bepaalde (NT2-)niveaugroep.
 - b Zij formuleren voorstellen omtrent de verwijzing van cursisten naar andere vormen van volwassenenonderwijs (bijvoorbeeld hoger onderwijs) en/of maatschappelijke organisaties (bijvoorbeeld arbeidsbureau).

Taakgebied 2

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het formuleren van doelstellingen* ten behoeve van het inhoudelijk en methodisch plannen van een cursus NT2, dan wel een serie NT2-lessen.

- 2.1 Zij formuleren doelstellingen op lesniveau en leveren bijdragen aan het formuleren van cursus- en leerplandoelen. Zij houden daarbij rekening met de vastgestelde kennis en vaardigheden, leerderskenmerken (waaronder de eerste taal) en andere haalbaarheidsfactoren. Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.

- a Zij hebben aandacht voor gegevens over ‘objectieve behoeften’ van hun cursisten. Het gaat daarbij om gegevens over de eisen die er in en buiten het onderwijs aan de taalvaardigheid in het Nederlands van hun cursisten worden gesteld. Zij houden daarbij rekening met de eisen die er worden gesteld in vervolgopleidingen en/of op de arbeidsmarkt.
- b Zij formuleren functionele doelstellingen voor de mondelinge en schriftelijke vaardigheden (luisteren/spreken en lezen/schrijven) en houden daarbij rekening met de noodzakelijke deeltaalvaardigheden met betrekking tot fonetiek, semantiek, morfologie, syntaxis en pragmatiek.
- c Zij oriënteren zich op beschikbare materialen met betrekking tot NT2-doelen, zoals leerplannen, leerdoelomschrijvingen, onderwijsleermiddelen en toetsinstrumenten.

Taakgebied 3

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de selectie van leerstof*.

- 3.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de beschrijving, evaluatie en selectie van leerstof. Zij gaan daarbij uit van de doelstellingen van hun onderwijs op leerplan-, cursus- en lesniveau en houden rekening met de beginsituatie van de cursisten (persoonskenmerken en taalvaardigheidsniveau in het Nederlands). Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij oriënteren zich op bestaande leerstof ten behoeve van volwassen NT2-leerders.
 - b Zij oriënteren zich, bijvoorbeeld aan de hand van literatuurstudie, op relevante structurele en temporele aspecten van tweede-taalverwervingsprocessen bij volwassenen.
 - c In nauwe samenwerking met collega-vakdocenten oriënteren zij zich op linguïstische aspecten van teksten, vragen en opdrachten uit onderwijsleermiddelen van vakken uit het ‘reguliere curriculum’ (bijvoorbeeld beroepsopleiding) en relateren de NT2-leerstof daaraan.
- 3.2 Zij selecteren leerstof op basis van de geformuleerde criteria, rekening houdend met de specifieke kenmerken van de cursisten en met verwijzing naar de materialen waar ze in voorkomen.

Taakgebied 4

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de ordening van leerstof*.

- 4.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de ordening van leerstof. Zij gaan daarbij uit van de doelstellingen van hun onderwijs op leerplan-, cursus- en lesniveau en houden rekening met de beginsituatie van de cursisten (persoonskenmerken en taalvaardigheidsniveau in het Nederlands). Zij verrichten in dit verband de volgende activiteiten.
 - a Zij oriënteren zich op de wijze waarop leerstof is geordend in (delen van) eerste- en/of tweede-taalmethodes.
 - b Zij oriënteren zich, bijvoorbeeld aan de hand van literatuurstudie, op relevante structurele en temporele aspecten van tweede-taalverweringsprocessen bij volwassenen.
 - c Zij oriënteren zich op linguïstische aspecten van teksten, vragen en opdrachten uit onderwijsleermiddelen van vakken uit het 'reguliere curriculum' (bijvoorbeeld beroepsopleiding) en relateren de NT2-leerstof daaraan.
- 4.2 Zij ordenen leerstof en brengen deze, op basis van de geformuleerde criteria, onder in een cursorische leerlijn (in de vorm van een raamplan of een anderszins geordend schema).

Taakgebied 5

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten met betrekking tot *de selectie van onderwijsleermiddelen* voor het NT2-curriculum.

- 5.1 Zij formuleren en/of selecteren criteria ten behoeve van de selectie van onderwijsleermiddelen. De selectiecriteria hebben betrekking op de uitgangspunten van de leermiddelen, de doelgroep, de doelstellingengebieden, de leerstof, de methode, de didactische werkvormen, de oefeningen, de materialen, de evaluatie, de organisatie, de vormgeving en de mogelijkheden tot differentiatie.
- 5.2 Zij selecteren geschikte bestaande onderwijsleermiddelen op basis van de opgestelde criteria. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij inventariseren, bestuderen en analyseren beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen en -leermiddelenoverzichten.

- b Zij nemen kennis van besprekingen van beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen in vaktijdschriften.
 - c Zij oriënteren zich op de ervaringen van gebruikers van beschikbare NT2-onderwijsleermiddelen.
- 5.3 Zij ontwikkelen in voorkomende gevallen additioneel lesmateriaal ter opvulling van leemten in beschikbare onderwijsleermiddelen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij evalueren de door hen gehanteerde onderwijsleermiddelen en signaleren leemten en/of onjuistheden.
 - b Zij inventariseren en selecteren suggesties voor additioneel lesmateriaal in artikelen in vakbladen en ontwikkelen werk- en oefenvormen daarbij.
 - c Zij verzamelen authentiek lees- en luistermateriaal (radio, televisie, krant etc.) en/of oorspronkelijk anders bedoeld materiaal (lotto, memory, kwartet etc.) en ontwikkelen daar voor hun cursisten relevante werk- en oefenvormen bij.

Taakgebied 6

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten met betrekking tot *de overdracht van leerstof*.

- 6.1 Zij passen organisatie- en groeperingsvormen toe die in de gegeven omstandigheden op groepsniveau voor de betreffende cursisten het meest passend zijn. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij oriënteren zich op relevante theorieën over groeperings- en/of organisatievormen en op ervaringen van collega's.
 - b Zij bepalen in overleg met de coördinator taalbeleid en/of NT2-collega's relevante groeperingsvormen.
 - c Zij passen de geselecteerde organisatie- en groeperingsvormen toe.
- 6.2 Zij selecteren verschillende werkvormen en oefeningen die passend zijn voor de overdracht van de geselecteerde NT2-leerstof en passen die op een verantwoorde wijze toe. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij inventariseren en selecteren voor het NT2-onderwijs beschikbare en relevante werkvormen, oefeningen en hulpmiddelen voor de verschillende taalvaardigheden luisteren, spreken, lezen en schrijven, op het

niveau van de deeltaalvaardigheden met betrekking tot klanken, woorden, morfologie, syntaxis en pragmatiek. Zij doen dat op basis van literatuurstudie en ervaringen van collega's.

- b Zij passen de geselecteerde werkvormen, oefeningen en hulpmiddelen op een verantwoorde en gedifferentieerde wijze toe.
- 6.3 Zij stimuleren, sturen en begeleiden het tweede-taalverwervingsproces van de cursisten. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij creëren onderwijsleersituaties waarin sprake is van een rijk en gevarieerd mondeling en schriftelijk taalaanbod.
 - b Zij creëren onderwijsleersituaties waarin allochtone cursisten zich geborgen weten en 'fouten' (in de zin van taalontwikkelingsverschijnselen) durven te maken.
 - c Zij stimuleren intensieve interactie tussen cursisten en leraar en tussen cursisten onderling.
 - d Zij stimuleren de zelfwerkzaamheid van de cursisten.
 - e Zij stimuleren de ontwikkeling van taalleer- en compensatiestrategieën.
 - f Zij geven constructieve feedback.
 - g Zij maken op verantwoorde wijze gebruik van audiovisuele media en nieuwe technologieën.
 - h Zij creëren onderwijsleersituaties waarin allochtone cursisten gestimuleerd worden ook buiten de context van het (NT2-)onderwijs hun taalvaardigheid in het Nederlands uit te breiden.
- 6.4 Zij leggen een relatie tussen de inhoud van en de activiteiten binnen het NT2-curriculum enerzijds en anderzijds andere cursussen, de onderwijsleersituatie in het algemeen en de dagelijkse leef- en ervaringswereld van de cursisten. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij sluiten aan bij de kennis en ervaring die allochtone cursisten al in de eigen taal en leefwereld hebben.
 - b Zij sluiten aan bij de Nederlandse leef- en werksituatie van hun cursisten.
 - c Zij stimuleren en ondersteunen hun cursisten bij tweede-taalleeraspecten van andere dan NT2-cursussen (bijvoorbeeld andere vakken binnen het beroepsonderwijs, werkstukken en verslagen).
 - d Zij stimuleren en ondersteunen hun cursisten bij verwerven van het Nederlands in de eigen leef- en werksituatie buiten de NT2-lessen.

Taakgebied 7

NT2-leraren BVE verrichten met betrekking tot de *controle, evaluatie en toetsing van de taalvaardigheid in het Nederlands* van hun cursisten de volgende activiteiten.

- 7.1 Zij controleren en evalueren de vorderingen van de cursisten. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij vergelijken voortdurend de binnen en buiten de les getoonde NT2-vaardigheden van cursisten met de doelen van het NT2-onderwijs en leggen hun bevindingen vast.
 - b Zij herhalen de gepresenteerde leerstof systematisch, al dan niet in andere contexten of werkvormen, en leggen hun bevindingen vast.
- 7.2 Zij maken op passende momenten gebruik van relevante curriculum-afhankelijke en curriculum-onafhankelijke NT2-toetsen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij stellen relevante toetsdoelen vast die gerelateerd zijn aan het verdere onderwijskundig en/of didactisch handelen.
 - b Zij bepalen relevante toetsmomenten.
 - c Zij oriënteren zich op beschikbare NT2-toetsen en toetsvormen.
 - d Zij selecteren voor hun toetsdoel relevante curriculum-afhankelijke en curriculum-onafhankelijke toetsen. Zij zijn daarbij alert op mogelijke talige en/of culturele bias.
- 7.3 Zij ontwikkelen, indien er geen geschikte curriculum-afhankelijke toetsen beschikbaar zijn, valide en betrouwbare curriculum-afhankelijke toetsen. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij expliciteren hun toetsdoelen.
 - b Zij kiezen een relevante toetsvorm en operationaliseren hun toetsdoelen daarin.
 - c Zij stellen beoordelingscriteria vast en een normering.
- 7.4 Zij nemen NT2-toetsen op een verantwoorde wijze af. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
 - a Zij creëren adequate condities wat betreft tijd, plaats, setting, afname, medium, toetsleider.
 - b Zij geven adequate instructies (verbaal en/of non-verbaal) en ondersteuning.

- 7.5 Zij interpreteren de verzamelde toetsresultaten op een verantwoorde wijze. Zij verrichten in dat verband de volgende activiteiten.
- a Zij analyseren en beschrijven de toetsresultaten met behulp van de in de handleiding bij de toets gegeven en/of zelf eerst bepaalde aanwijzingen en referentiepunten. Zij zoeken naar verklaringen voor de toetsresultaten.
 - b Zij beschrijven, analyseren en categoriseren de taalontwikkelingsverschijnselen in verzamelde directe taaldata en zoeken naar didactisch relevante verklaringen.
 - c Zij vertalen de toetsresultaten in onderwijskundig en/of didactisch remediërend handelen.
 - d Zij leggen de verzamelde gegevens en conclusies vast in een cursisten-dossier.
 - e Zij rapporteren de bevindingen terug aan de betrokken cursist en/of betrokken collega's en nemen daarbij de wettelijk bepaalde voorschriften met betrekking tot de bescherming van de privacy van de cursist in acht.

Taakgebied 8

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *het onderwijs aan allochtone cursisten die analfabeet zijn dan wel niet gealfabetiseerd in het Latijnse schrift*.

- 8.1 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten met betrekking de beginsituatie van cursisten, de doelstellingen, de selectie, ordening en overdracht van leerstof en de controle, evaluatie en toetsing toe op het specifieke terrein van het alfabetiseren in een tweede taal.
- 8.2 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten aan aan het gegeven dat deze cursisten nauwelijks of geen ervaring hebben met elementaire studieverdigheden en typisch schoolse conventies.
- 8.3 Zij passen de hiervoor opgesomde activiteiten gedifferentieerd aan voor cursisten die wel hebben leren lezen en schrijven, maar in een ander schriftsysteem en/of andere schrijfrichting dan voor het Nederlands gebruikt worden.

Taakgebied 9

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de evaluatie van het eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen* met betrekking tot hun allochtone cursisten.

- 9.1 Zij maken lesopzetten voor te geven lessen.
- 9.2 Zij maken aantekeningen en verslagen van verzorgde lessen.
- 9.3 Zij voeren evaluatie-gesprekken met cursisten.
- 9.4 Zij maken audio- en/of video-opnames van (delen van) eigen lessen of laten die maken.
- 9.5 Zij laten hun eigen lessen door collega's en/of andere deskundigen observeren.
- 9.6 Zij evalueren hun eigen handelen aan de hand van zelfreflectie en aan de hand van intervisie, gevraagde en ongevraagde commentaren van cursisten en/of collega's.
- 9.7 Zij evalueren hun eigen handelen aan de hand van de prestaties van cursisten.

Taakgebied 10

NT2-leraren BVE verrichten de volgende activiteiten ten behoeve van *de professionalisering van hun eigen didactisch, onderwijskundig en pedagogisch handelen* met betrekking tot hun allochtone cursisten.

- 10.1 Zij voeren intern en extern overleg met collega's en andere (NT2-)deskundigen.
- 10.2 Zij houden relevante vakbladen en tijdschriften op het gebied van NT2 bij.
- 10.3 Zij nemen deel aan scholingsbijeenkomsten, workshops en symposia op het gebied van NT2.
- 10.4 Zij oriënteren zich op aspecten van taalbeleid op het niveau van cursist, groep en instelling.

Nawoord

In ons 'Voorwoord' stelden we dat deze publicatie slechts een *voorlopig* eindpunt betekent in de ontwikkeling van beroepsprofielen voor NT2-leraren. Zoals alle onderwijs is ook het NT2-onderwijs voortdurend in beweging. Ontwikkelingen in de multiculturele samenleving en de wetenschap maken van het NT2-onderwijs een dynamisch veld waarin NT2-leraren om bij de tijd te blijven niet stil mogen blijven staan (Extra 1996). Met een lichte variant op de titel van een recent advies van de Stuurgroep Beroepskwaliteit Leraarschap (1997): *Leraar NT2 moet je willen blijven worden*. Iets soortgelijks geldt voor het beroepsprofiel van de leraar NT2. Dat kan niet voor de eeuwigheid gelden maar moet op gezette tijden worden bijgesteld en aangepast. Alleen zo kan voorkomen worden dat het profiel binnen de kortste keren allen nog maar een historisch geschrift is dat het beroep van leraar NT2 anno 1997 documenteert maar waarmee het NT2-onderwijs anno 2000 al niet meer uit de voeten kan. Het onderhoud van het beroepsprofiel leraar NT2 dient ook na de opheffing van de Projectgroep NT2 in beleidsmatig en inhoudelijk opzicht een voorwerp van aanhoudende zorg te zijn.